

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, **Budapest, VIII., József-utca 15.**

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását eredeti **Fowler-féle gőzekével,** épügy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez elvállal

WOLFF ERNŐ — gőzszántási vállalkozó —
BUDAPEST-KELENFÖLD

Elsőrendű hollandi borjúk eladása.

Báró Hatvany Sándor és József nagyteleki uradalma augusztus hó végéig saját közegei által a helyszínen kiválogatott **800 drb elsőrendű hasas tenyész-tehenet importál Hollandiából.**

Helyszüke miatt az ellendő borjúk közül 3—400 drb eladásra kerül. Venni szándékozók sziveskedjenek igényüket alulírott uradalomnál mielőbb bejelenteni, mert az eladás a bejelentések megérkezésének sorrendjében fog történni. Megjegyezzük, hogy a borjúkat csak tenyésztésre és csakis mezőgazdáknak adjuk el.

Báró Hatvany Sándor és József nagyteleki uradalma, u. p. Hatvan.

Farkas rendszerű
Sodronyüveges istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-u.8

Összes készítményeink beszerezhetők a Magyar Mezőgazdák Szövetsége által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**

legerősebb legolcsóbb

Uj és egyszer használt lisztes és korpás **ZSÁKOKAT**

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA
zsák- és ponyvakölcsönző intézet
Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.
Kévekötk-, ponyva-, zsinag-, juta- és lengyártmányok gyári raktára.
Telefon 15—28. Telefon 15—28.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kéveköttőgépeket

hozzávaló „**MANILLA**” zsinaggal szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
Sürgőnycim: Magomobil. Telefon 45—15.

Állandó nagy raktár tartalékrészekben.

BENZINOL

MOTOROKHOZ, CSÉPLŐKHÖZ, AUTÓKHOZ.

Teljesen pótolja a benzint, kipróbált jó minőségben, engedély nélkül, teljes szavatosság mellett olyképpen, hogy ha az áru fenti célnak nem felelne meg, saját költségemen visszaveszem.

Azonnali szállításra nagyon olcsón adom.

ROTH BERTALAN, BUDAPEST, VIII., Mátyás-tér 4. sz.
Telefon: József 39—13.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt

**ZSÁKOK,
PONYVÁK.**

**Hazai zsák-
és ponyva-
gyár és kölcsönintézet**
NAGEL ADOLF

Budapest, Arany-János-utca 10.

Sürgőnyczím: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104—10 és 35—92.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Foglalkozást keres nőlen férfit, mint felügyelő nagyobb szőlőbe, borpinczébe, vagy raktárnok, kasztyufelügyelő, vagy mezőgazdaságba cséplési felügyelő, bemászáló, magtároló stb. Beszél: magyar, német és tót nyelven. Megkeresések javadalmazás jelzése mellett Konrád Edéné urnó címére Nógrádverőceire kérem.

Hevesmegyében fekvő 500 m. holdas, tisztán szántóföldből álló gazdaságom vezetésére keresek megbízható, szofogadó, orélyes, nos egyént, ki a vetőmagvak termelésében, tehénészet és állattenyésztésben járatos. Állását október hó 1-én vagy hamarabb is elfoglalhatja. **Borhy György** udv. tanácsos, Gyöngyös.

Alkalmazni szándékozunk az aratási és cséplési időnyre kisegítő ellenőrt, teljes ellátás és havi 100 korona készpénzfizetés mellett. Vállalkozni óhajtok forduljanak megkeresésükkel az **Uradalmi Jóságfelügyelőséghez, Kis-szállásra.**

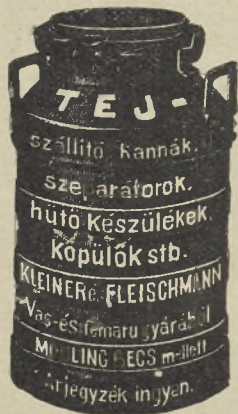
Könyvelő nyolcz évi gyakorlattal, gazdasági irodában, vagy urnón. I bizalmi állást keres. Czim: „Könyvelő”, Pécs, Anna-utca 1. sz.

Állások, pályázatok, valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatóványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Here-cséplőgépek, továbbá mindennemű herefejtő-és tisztítógépek legkittünőbb szerkezettel, előnyös ár és fizetési módokkal eladásra ajánlatnak: **SZÜCS ÖDÖN,** Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz., a. cég által.

Használt üzemképes GÖZEKÉSZLETEKET megvételre keresünk. **SZILÁGYI és DISKANT** motor-gépgyár és malom-építészete **MISKOLCZ.**

Muharmag eladó, **mig a készlet tart 90 koronával, franco vasuti állomás. BÉRURADALOM SÁR.ZENTMIKLÓS.**

Orosz mezei munkásoknak!

T-H-E-A,

levél- vagy gyümölcs-
theát, kiadót és erőset
szállít olcsón bármily
nagyobb mennyiségben

C. T R A U

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

WIEN, I., STEFANSPLATZ 10.

Legrégibb wieni cég.

Alapított 1850.

**Csépléshez
SZENET**

azonnal szállít jó magyar minőségben:

FUTÓ GYULA szénagy-
kereskedő,

BUDAPEST, V., Személynök-utca 25.

BENZOLIN

(benzin helyett) cséplőgépek, szántógépek és gazdasági malmok üzeméhez per 100 kg. 160 korona helyt raktáron, Budapesten, körülbelül 160 kilogrammot tartalmazó ingyen fehérdobban. **Vashordókat 50 korona betét ellenében 15 napig díjmentesen kölcsön adok.**

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő

Budapest, V., Csáky utca 34. Sürgőnyczím: Fenyő Csáky-utca 34.

A 32 év óta fennálló

FISCHER-féle

**ZSÁK-
és**

**PONYVA-
GYÁR**

BUDAPEST,
Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokróczok,
valódi amerikai

Manila-kéveköttők,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánál.
Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is
állandóan jutányosan kaphatók.

védjegy
Törvé-
nyes szá-
badalom.

Reitter Oszkár

nagybecskerekeli főkapitány
és fajbaromfi tenyésztőnek
nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN“

patkányirtó szer (nem mérge) mely
emberre és házi állatokra nem
ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 pat-
kány kiirtásához.

Minden adaghoz használati
utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismerető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazdaság-
ban hány adag használandó. Kérésre
ingyen küld **Reitter Oszkár** fő-
kapitány **Patkánin** gyárának
vezetősége **Nagybecskereken.**

**ELSŐ-
RENDŰ KÉVEKÖTŐKET,**

pamutzsákokat, zsákzsinegeket és csomagolóköteleket

szállít gyári áron a

**JUTA- és KENDERIPAR R.-T. BUDAPEST, V. KERÜLET,
KLOTILD-UTCZA 22. SZ.**

Kérdezősködéseknél a mennyiség, minőség és méretek pontos közlése kéretik.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORZIMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELY:
Hozzunk mezel gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 "
Negyed évre 5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési
pénzek a kiadóhivatalhoz oszmenndők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vess fel.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Mindazon tisztelt olvasóinkat, kik előfizetésüket netán még be nem küldötték volna, teljes tisztelettel felkérjük, miszerint ezen hátralékjukat mielőbb postára adni sziveskedjenek, hogy a lapok küldésében fennakadás ne legyen.

Előfizetési felhívás!

Tisztelt Gazdatársak! Verbungosok vagyunk, verbuválunk mi is most, midőn a világháború dühöng az ország határain. Felhívunk beneteket, hogy csapatok fel katonának azon hadseregbe, mely a mezőgazdaság minden látható és láthatatlan ellenségével felveszi a küzdelmet, mely harczol a természet elemeivel: tűzzel, vzzel, időjárással. Megsemmisíteni törekszik azon növényi és állati ellenségeket, melyek háziállatainkat vagy miveleti növényeinket megtámadják mindezen fegyverfogásokra, a küzdelem sikeres folytatására és eredményes befejezésére és még sok egyéb gazdasági tudományra megtanítja mezőgazdáinkat az a lelkes vezérkar, melyet a gazdasági irodalom terén fáradhatatlanul működő tanárok és a gyakorlati gazdak seregeiből toborzott lapjaink szerkesztőse. Sorakozzatok zászlóink alá! Fizessetek elő lapjainkra!

(A régi előfizető a hazai mezőgazdaság-
nak jó szolgálatot tesz, ha egy új előfi-
zetőt szerez lapjainkra.)

Budapest, 1915 június hó.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI
ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK”
szerkesztőse és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

67-dik évfolyamára az „Állat-
tenyésztési és Tejgazda-
sági Lapok” (XV-ik évfolyam) mel-
lékletével együtt

Egész évre . . . 20 korona
Fél évre . . . 10 korona
Negyed évre . . . 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tej-
gazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre . . . 10 korona
Fél évre . . . 5 korona

„GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

TELEFON: József 40-66.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utánnomási jog
fentartva.

KEZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	321
Gazdasági levelek. — Egy fölbirtokos, Árendás	322
Termeljünk több gabonát és egyéb talajterményt. — Wolf Guido lovag	323
A szalmagabona behordása. — Váradi Szabó János	324
Egy érdekes alaku fa. — Balogh Bálint	324
Könyvismertetés	325
Kérdések és feleletek	325
Kérdések: Fagyálló őszibarackfák. Sch. Ö.	
Feleletek: Megtartási jog. Balogh Bálint	
Kisebb szakközlemények	325
A magyar nemzethez	325
Hírek	326

(Időjárás. — Miniszteri termésjelentés. — Kétes
termésbecslések. — Levéltöredék. — Sörgyártás
korlátozása. — Maximális árákról. — A 2-ik
hadikölcsön. — Zenta. — Fővárosi tejárak
meghatározása.)

Kérjük gazdatársainkat sziveskedjenek
a gabona, különösen a buza termelési
költségeinek adatait velünk közölni, hogy
azokat közre adhassuk és ebből láthassák a vá-
rosi hatóságok, mennyire nincs igazuk, midőn
az amugy is már elég alacsonyan megállapított
gabonaárak további leszállítását kéri a kor-
mánytól. — De ezen termelési költségek gyűj-
teménye esetleg a mezőgazdaság történetének
megírásához is nagyon fontos adatokat szolgál-
tathat és a kormányok jövőbeli intézkedésére
nézve is befolyással lehet.

*

Mindkét gazdasági levelünkben megemlékez-
nek tudósítóink az időjárás mostohaságáról,
de saját tapasztalataink szerint is nagyon rossz
az, annyira, hogy az aratás folyamata óriási
késedelmet szenved a naponta ismétlődő zápo-
rok miatt, de másrészt a nedves kevés gabona
már a keresztben is feketedni kezd a tulsok
csapadék miatt s tekintettel arra, hogy a kévé-
ket szárogatni sem idő, sem alkalom, sem mun-

kaerő nincs, fájdalom, kicsirázott szemben nem
lesz hiány. Ez azon minőségi károk mellett, me-
lyeket a tolnamegyei árendás levelében meg-
emlit, igen szomorú hangulatot vált ki keblünk-
ben, kivált ha az egyes érdekkörök által tulsá-
gosan hangoztatott recordtermés gondolata
férközött már agyvelőnkhez. A tulvérmes remé-
nyeket az alább csak kivonatosan közreadott
miniszteri termésbecslés sem lohasztotta le,
azért is félhivatalosan egy óvást adott ki a kor-
mány, mely talán kissé észre téríti a rózsaszínű
szemüvegen át nézőket. — Mi magunk legjob-
ban szeretnők, ha azoknak lenne a cséplési vég-
eredmények közlése alkalmával igazuk, kiket
mi most illuziókban utazóknak minősítünk.

*

A fölmivvelésügyi minisztérium 10-én tette
közzé első számszerű becslését az ideai aratás
eredménye gyanánt várható gabonamennyiségre
nézve. Habár a magánbecslések vérmesebb szá-
mainál a hivatalos eredmény valamivel keveseb-
bet tüntet föl, a mostani becslést jellemző köte-
les tartózkodás is igen jó gazdasági esztendőt
tükröz. Ilyen jó esztendő 1891 óta csak négy
izben volt! A szorosan vett Magyarországon
ugyanis (Horvát-Szlavonországot nem számítva)
termett az idén 45,970.000 métermázsa buza,
12,900.000 métermázsa rozs, 12,460.000 mé-
termázsa árpa és 12,460.000 métermázsa
zab.

A fönti eredményt maga a minisztérium is
csak ideiglenesnek tekinti, a melyet a területi
adatok végleges földolgozása szeptember 1-ig,
a midőn az utolsó számszerű becslés meg fog
jelenni, még módosíthat. A mostani termésada-
tokat a bevetett terület és a termésátlagok eddig
összegyűjtött számaira alapították. E számok,
melyeket óvatossággal vettek figyelembe, a le-
hető termésnek a minimumát tüntetik föl.
Vagyis a végső eredmény ennél sokkal jobb is
lehet. A területi adatok az elmúlt esztendei-
vel összehasonlítva alább következnek, itt is
megemlitve, hogy a számok csak a szorosan vett
Magyarországra vonatkoznak.

buza	5,875.979 hold (5,637.134)
rozs	1,850.293 » (1,855.179)
árpa	2,003.586 » (1,902.280)
zab	1,877.054 » (1,830.447)

A mi a holdankénti átlagos termést illeti, a
minisztérium jelentése szerint az ideai termés
átlaga a tavalyival szemközt minimálisan a kö-
vetkezőre becsülhető:

buza	holdankint átlag 7.82 mm. (5.8)
rozs	» » 6.97 » (5.81)
árpa	» » 6.63 » (7.47)
zab	» » 6.63 » (6.86)

A mint látható, az árpát és a zabot, e két
fontos és most fokozott keresletnek örvendő

TAKARMÁNYDARA (KORPA) TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az
eddig csak tüzelésre használt
tengericsutka mint KITÜNŐ
TAKARMÁNY értékesíthető.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET,
ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Eredeti
amerikai **CASE** gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

terméket oly pesszimizmussal vette számításba a jelentés, a mi kétségtelenül tulzott, mert hiszen az idei évjárat általában kedvezett a gabonaféléknek. A jelentés azonban, kis termésátlagot föltételezve, a tavalyi 14.2 millió métermázsa árpával szemben az idén is csak közel ugyanennyit vesz kombinációba, a tavalyi 12.56 millió métermázsa zabterméssel pedig pláne csak 12.46 millió métermázst állít szembe. Azt hisszük, hogy főképpen a hadsereg ellátásának olcsóbbá tétele szempontjából a fönti két termés végső becslése örvendesebb lesz. Ezt a föltevésünket pedig arra alapítjuk, hogy 1913-ban, a mikor nem volt olyan jó a termés, mint most, 18 millió métermázsa árpánk és 15.3 millió métermázsa zabunk termett.

*

Lapunk egyik barátjának leveléből közöljük az alábbiakat, melyek szinte arra vonatkoznak, hogy nem tanácsolható elragadtatással hangoztatni a nagy termést.

48 millióra becsülte a kereskedelem a buza-termést. Ebből évenként az államhitelek miatt 3 milliós a lódtás; az idén háboru is lévén, detto ugyanannyira becsülöm a lódtás második részét, s így a 46 milliós földmivelésügyi becslést legalább 40-re kell redukálni. Érdekes az, hogy a kereskedelem vetőmaggal együtt 22 millióra becsüli az ország szükségletét, midőn már 1905 óta 27-ről 34-re szökött fel. Ausztria szükséglete pedig 13-ról 17-re. Irreleváns, hogy itt vagy a harcztéren fogyasztják azt el. Lehet, hogy a harcztéren elesettek ezen szükségletet kisebbítik, de ez semmi esetre sem csökken vetőmag-szükséglettel 22-re. Serényi gróf egyidőben 56 milliós record-buzatermést jósolt. Akkor állami kölcsön kellett. És redukálta 48.6 millióra. Tavaly 42-ről fantáziáltak. Lett belőle 28. Ilyenek az előzetes termés becslési fantazmagoriák.

*

Közlünk egy levéltöredéket arról is, hogy nem mind arany a mi fénylik.

Az időjárásról és egyebekről a Balaton mellékéről! Reggelenként már hetek óta óriási a köd. Április óta ezzel küzdünk! Felhős az ég, nap-pal óriások a szelek. Ha ilyenek nincsenek, akkor a magasan függő felhők a légpára behatása alatt: rekkenő hőség. Tegnap 8-án + 32 C°. Ha jön zivatar, ketté válik, egyik megyen Zalába délkeletnek a másik északkeletnek. Gyümölcs elrugta teljesen virágját. Nincs. Rozs a szelek miatt virágzásban elrugta magát. Kukoricza eső hiányában nem fejlődik, buza hőütésben megszorult. Fehér! Krumpli phytotórás. Szőlő telistele peronoszporával és szőlőmolylyal s bár eddig szépen fejlődött, most oda van. F. hó 8-án Látrány, Visz, Tur, Lengyeltóti és Kishegy körül hatalmas a galambtojás nagyságu jég, 50%-ig tönkretette a szőlőt. Kishegyen volt és nincs szőlő semmi!

*

Mozognak a szőlőtermelők is, és igen helyesen a sörgyártás korlátozását követelik, hogy az árpa maradjon emberi eledelnek és állati abraknak. Abszurdumnak tartjuk mi is, hogy háboru alatt oly luxusterméket, mint a sör, nagyobb mennyiségben gyártottak, mint békeidőben s hogy annál gyorsabban gazdagodjanak a milliomos ezégek és részvénytársaságok, még a sör árakat is a lehető legmagasabbra emelik.

*

Helyesnek tartjuk mindent maximális árral meghatározni, ezt a háboru eleje óta mindig hangoztattuk s azért nincs kifogásunk az ellen sem, hogy az élő hus árát is hatóságilag meg-

állapítani kéri az egyes városok (pl. Kassa), csak aztán a viszonyoknak megfelelőleg legyenek ezen árak meghatározva és a közvetítőknek, kik most a haszon oroszán részét élvezik, ne juttasson a rendelet továbbra is nagy konczokat, mert akkor ott vagyunk megint, a hol a mádi regálébérlő. — Igen szomorú tapasztalatokat szereztünk a multban a maximális árak tájékáról — hát már valami igazán jót e téren nem is merünk reményleni.

Legalább követnék a német példát a maximális árak megállapítása terén, ime hireink között van a petroleum ármeghatározás, továbbá Berlinből írják: A földmivelésügyi minisztérium a szuperfoszfátra és az ammoniak-szuperfoszfátra vonatkozóan maximális árakat léptetett életbe.

Ponyvaár- és kölcsöndijmeghatározást kérünk ismételve!

*

A sok lehangoló vagy legalább is kellemetlen dolog után jól esik olvashatni, hogy a 2-ik hadikölcsön épp oly jól sikerült, mint az első, a mennyiben Magyarországon erre 1120 millió koronát jegyeztek, és hogy jobbadán a kisebb jegyzések vannak ez alkalommal tulsulyban, mi igazán örvendetes jelenség.

*

Akad egy fehérholló is a városok fekete varjai között, ime tessék elolvasni az alábbi hirt.

Zenta város magasabb gabonaárakat kíván. Zenta város képviselőtestülete a napokban tartott ülésén foglalkozott a városok kongresszusának a kormányhoz intézendő ama fölterjesztésével, melyben a maximális árakat az összes élelmiszerekre kéri kiterjeszteni. A közgyűlés ezt a kérelmet pártolja; de Mester Andor indítványára egyhanguan elhatározta, hogy a gabona maximális árának fölemelését kéri, mert — az indítvány megokolása szerint — a megállapított árak nem állanak arányban az általános drágasággal és a termelők üzemi költségével. *Vivat Zenta!*

*

Tizenegy és fél hónap, tehát majdnem egy esztendő kellett hozzá, hogy a főváros a tejárakat megállapította, a mennyiben kicsiben nyitott edényből kimérve 40 és palaczkban árulva 44 fillér folyó hó 15-étől kezdve a tej ára Budapestben. Őszintén örülni már ennek a sovány eredménynek sem tud a fővárosi közönség, mert már is azon retteg, hogy miként fogják ezt a rendeletet is kijátszani azok, a kiknek lelkiismerete nagyon is tág? A tejhamisítások szigorú büntetése s minél gyakoribb és kiterjedtebb vizsgálat talán majd e téren némi eredményt fog felmutathatni. Mi nem pártoljuk az olyan gazdát, ki csalással akarja jövedelmét növelni, azért is kérlelhetlen szigorral járjon el a főváros hatósága a tejhamisítás ügyében, legyen a bűnös akár gazda, akár a közvetítő vagy kereskedő.

Gazdasági levelek.

Hevesmegye, 1915 július 9.

Többször volt szerencsém leveleimben hangoztatni, hogy csak naplementével dicsérjük a napot, azaz: nem kellene a kormánynak semmi jelentést adni a termés mennyiségéről, hanem csak akkor, amikor az már zsákba került!

Ime a mostani eset. A mult héten péntekig az eső miatt nem arathattunk. Szombatra viradóra oly orkán keletkezett és tartott 52 órán át.

A buza beérett volt, de a folytonos eső miatt aratni nem lehetett. Midőn az eső elállott, jött másnap a vihar és tartott 48 órán tul. Ekkor aratni azért nem lehetett, mert a markot elvitte a vihar, sőt a kasza előtt is elkapta és szórta szét. És midőn a vihar is elállott, akkor fájdalmasan láttuk, hogy *terítve van a föld buzával.* Több ez a vetőmag duplájánál.

Most bemutatom in effigie, hogy mennyi kárt tett. A ma vágni kezdett táblában lábón álló kalászokat vagdostam le és tettem skatulyába, hogy a szerkesztőség láthassa, mennyi szemet vert ki belőlök a vihar... (Bizony átlag legalább 50%-ot. *Szerkesztő.*)

Ezen csapás bizonyossága állításomnak, hogy akkor kellene csak a termés mennyiségéről beszélni, midőn az már zsákban van! Mert a kazalban is még elromolhatik, a mint elromlott 1913-ban, midőn kazalaimban földig beázott a buza, árpa, stb.

Ime azt hittük, hogy a termést megadta az Isten, hogy az már a miénk s az utolsó perczen mennyire vesztettünk belőle!?

Az ember biztosít jégverés és tűz ellen, de a szél ellen még nem lehet. Mennyit tesz ez a költség is? Én 1000 koronánál többet fizetek. Ez és a gyomlálási költség nagyon apasztja a jövedelmet, hát még a két és háromszoros cséplési munkát? A szén ára is 100%-kal drágább, a benziné ennél is többel. De az ilyen a merkantilista hon- és városatyák persze nem tudják és deklamálnak a gazdák megrontására a buzaárak ellen.

Az sem igazságos, hogy az a gazda premiumban részesül, a ki augusztus 1-ig és 15-ig kész a buzájával. Én is a piacra vihetném aug. 15-ig a buzámat, ha nem kellene várnom a cséplést vállalkozóra. Csak a kinek magának van cséplőgépe teheti ezt, az meg premium nélkül is siet a cséplésével.

Ma láttam, hogy a parasztlak már a csomókig alászántják a tarlót, hogy vadbuzájuk legyen legalább jövőre. Így megtakarítják ugyan a vetőmagját, ámde kiszarolják a földet.

Szeretném, ha a merkantilisták ezt a nagy kárt látnák, a kik egy gyűlésen rosszalták a kormánynak magas árszabályozását a gabonákra, mivel szerintük oly »bő termés« van! (Ők már a magtárban látják), hogy nem indokolt e magas (?) árszabás! Pedig én nagyon is alacsonynak találom a megnövekedett kiadásainkkal szemben. Tavaly még 800—900 K-ás ökrökkel szántottunk, ma 3000—4000 és több koronát kell adnunk. Tegnap egri vásár volt, lovat akartam venni és 3350 K-át ígérve nem kaptam meg a kiszemelt egy pár lovat, mert 3600 K-át követelt az eladó paraszt. Tőlem pedig 3 drb hintós lovat vettem el a kormány 2500 koronáért! A jószágokba fektetett tőke 100%-kal, de többet is növekedett. Miből kapjuk meg ennek a kamatját, ha nem a termésből. Tavaly került egy 1200 négyesögöles föld kiacatozása 1 koronába. Az idén horribile dictu 10 koronába, mivel oly aczatmennyiség támadt, hogy sűrűbb volt a magból kelt vetésnél.

Három kovácsunkból egyet sem hagytak hon. Most 24 kilométert kell Gyöngyösre tétetnem, ha vasaltatom lovaimat. Itthon került egy patkó 44 fillérbe, Gyöngyösön kerül 2.40 koronába és elveszett az egész nap, holott itthon vasalva, 4 órát mulasztott ló és kocsis. Elő sem sorolható mindaz, a melyet duplán, triplán kell fizetnünk, de mi a régi buzaárak

Saját földjén kockázat nélkül

győződhet meg arról, hogy a

CATERPILLAR motoreke

jelentékenyen olcsóbban és gazdaságosabban dolgozik, mint bármely más géperejű szántókészlet, mert komoly vételszándéku nagyobb gazdaságoknak hosszabb idejű próbaszántásra szállítjuk.

A hazai viszonyoknak megfelelőleg tökéletesített 1914. évi Caterpillar a legvágogatottabb, kopásnak ellentálló speciális anyagokból, rendkívül szolid kivitelben épül s így a tartósság és üzembiztonság szempontjából is megfelel a legmesszebbmenő kívánalmaknak s karbantartása elenyészően csekély költséget igényel.

HOLT CATERPILLAR COMPANY

VEZÉRKÉPVISELETE:

BUDAPEST, V., HOLD-UTCZA 5.

dupláját sem kapjuk. 1905-ben árpás-buzámát a háztól hordták el 12 frt 50 kr., tehát 25 koronáért s akkor más minden olcsó volt. 1874-ben a rossz termés miatt 16 frt 40 kr., azaz a mai egység szerint 32 koronát vettem be, de persze keveset is adhattam el. Ekkor a cséplésnél 1.20 fillér volt a napszám, ma 4 K lesz szerződöttelkel, mások 5—6 koronát kapnak. És ily kiadás plussal szemben lesz a buza ára 36—37 korona . . .

A mi koczkatunk óriási (íme e vihar) és ha elhódíthatuk az időtől valami nagy fáradsággal és költséggel, akkor oda kell adnunk kárral.

Ha a kormány igazságos akart volna lenni, akkor teendője az lett volna, hogy midőn a gabonát maximálta, mindent maximált, az az limitált volna meg. 1 kg. törmelék rizs volt 36 fillér, ma 2 K, de jobb nem kapható és így venni ezt kell.

Benniünket a tőkénkben támadott meg, midőn állatainkat olcsón requirálta, a szállítói pedig milliomosokká lesznek, »risico« nélküli.

E perczen ismét igen élénk szél támadt fel. Ez még több buzát ver ki. Hogy mily rosszak a gazdák buzái mutatja az: p. o. a mézárósnénak csak harmadából akarják learatni! Egy fertályos gazda ma panaszkolta, hogy 3 hold vetéséből 11 csomó gazos buzát kapott. Csütörtöki pesti utamban sajnos láttam a tömérdék aczottat minden vetésben. Nekem 8—10 h. zabomat tett tönkre. Takarmánynak vágattam volna le, de nem volt kaszás, a cselédek pedig nem érkeztek. Ilyen a bő termésű évünk! . . .

(A ki látni óhajtja a szélvész által kivert kalászokat, szívesen mutatjuk meg azokat a szerkesztőségben.)

Egy földbirtokos.

Tolna megye, július 12.

Bizony, az utolsó két hétben lehullott tulsok és néha nagyon is gyorsan esett csapadék megrontotta a terméskilátásokat, mert noha jók voltak akkor, ma már csak közepesnek mondhatók. A rozs hirtelen érett, összetöppedt magu lett. A buza is gyorsabban érett az eső után jött napfényben és azért szeme nem oly szép piros aczélos, mint szokott lenni, hanem halványfehér, puhább mint kellene és a főbaj, hogy össze-vissza van kuszálva a széltől, vihartól, záportól; néhol fekszik, mintha lehangerezték volna. Így aratása igen is késedelmes lesz s ez alatt sok kipereg. Az árpa is hamarosan megérett, de mert egyszerre mindent lekaszálni nem lehet, majd ez is sok pergést ad és sárga lesz szeme, ha nem feketehegyű, ami ilyen esős időjárás mellett szinte meg lehet. A zab is egy hét alatt megéri már.

Legjobbban kedvezett ez az idő a kukoriczának, ezekre öröm is ránézni, adnak oly termést majd mint tavaly, az pedig jó volt. Burgonyáink is jók, már tyuktojásnagyságuk, tegnap ettünk már, de egy bokornál többet nem akartam felszedetni, hogy fejlődjék (8—10 van alatta), azt hiszem még nemcsak növekedni fog a gumó, de szaporodni is ily sok eső után.

Csépelni csak 15-én kezdek, hát még az eredményről nem írhatok semmit.

Szerencsés vagyok aratás dolgában, mert van 20 pár arató és 30 orosz foglyom, kik ezekkel versenyt dolgoznak, igen meg vagyok velük elégedve. A cséplést is ők végzik majd, gőzgép mellett működve. Bizony jól esett ezeket a muszkákat megkapnom, mert 4 koronás napszám járja nálunk. A költséges ter-

melésről fogalmat akarok nyújtani azzal, hogy a következőket leírom. Volt 24 cselédem, bevontult 17, maradt 7. A 17-nek 1/4 évi zsoldjándóságát ki kellett adnom, de helyettük beszerzett új konvencziósokat is ki kell fizetni. Még a behívottak között van (majdnem fele) régi szolga, ezek családjának újév óta is adok fele gabonajándóságot, földet, marhatartást, tüzelőfát és lakást. Az igásökör legjutányosabb ára 3 korona élősúly kilogrammja, tehát egy pár 10 q-t nyomó 3300 korona. De ebből sem kapni annyit mint kellene, úgy hogy már előre félek, hogy az őszi vetést nem tudom kellő időben elvégezni s igen sok földem marad tavaszi megkapás alá. Csak az vigasztal, hogy a tavaszi buzám sikerült s hogy ennek magja jól kitisztítva trieurözve, rostálva, majd elkel mint mag 50 koronán, és nekem is fog maradni vetőre, mert így kifizeti magát termelése. Baj az is, hogy munkás- és igásiány miatt a trágyákat kihordani nem lehetett s ezt a mostani és jövő évi termésben fogjuk megkeserülni.

A mint számítom, 100%-kal lett a regie drágább mint eddig volt, mert hát a szükséges anyagok, mint zsák, ponyva, kötélárak, petroleum, zsír, olaj, benzin, faggyu, szij, vas és egyéb anyagok is iszonyu módon megdrágultak. Tehát mi gazdák a közepes termés mellett alig hogy megtaláljuk számadásunkat a megállapított maximális gabonaáraknál és bizony a városoknak nincs igazuk, ha árendeményt követelnek a kormánytól. De hisszük és reméljük, hogy az ország 24%-nyi lakosságának kiabálása miatt nem fogják a 76% népségnek kárát okozni.

Mit ér, hogy most sertéseimért 3 koronát kapok, ha ugyanily árban kell az ökröket soványan vásárolnom? Hát a sok gép, a mit most venni kellett, mennyi pénzt csalt ki a gazda zsebéből? De ennek, azt hiszem, mégis lesz majd haszna a jövőben, ugyanis mi gazdák és alkalmazottaink most megbarátkozunk a gépekkel, azokat segítő társainknak fogadjuk, dolgozunk velük, olcsóbban mint kézi erővel s többnyire jobban és szebben s gyorsabban is. Én az idén minden takarmányomat kaszálgéppel vágattam le. Mindezt lógereblyével háritottam össze. Az aratást is részben kéveköti Wood-féle aratógépen végzendik, az aratók csak körülkaszálnak, a sarkokat gömbölyítik le s az utóját vágják a táblák közepén; no meg az egészen fekvő gabonát fogják leborotválni. Aztán csak a kévét hordják össze, a felbomlottakat újból kötik és keresztbe rakják.

Gyümölcs van, kivált alma, körte, csak barack kevés, meggy és cseresznye közepes; de szőlőinket bizony a peronospora tönkretette, noha permeteztünk eleget, utoljára 4 korona 50 filléres rézgáliczsal, mert az államilag lefoglalt s ármegállapításban részesült kékkő már régen elfogyott. Az a biztatás, hogy jön még a Dunán Regensburgból, olyan eső utáni köpenyeg, mert a fűtön van már a baj, nem igen fog azon már az olcsóbb permetező anyag segíteni, kivált ha a naponta ismétlődő esők lemoszák a permetet.

A cséplés után az oroszokkal halastavat — melynek már megvan a kulturmérnöki terve — akarom megásatni, azt hiszem a megfogyott hus mellett igen jó keletje lesz még 10 esztendő mulva is a halnak s ki fogja fizetni magát ez az újabb befektetés.

Legjobb annak a kisgazdának ma, ki nem szorul napszámra, mert családjával minden

dolgot elvégezhet gazdaságában s igényei csekélyebbek, élleme megterem, nem szorul piaci vásárlásra.

Árendás.

Termeljünk több gabonát és egyéb talajterményt.

Ez minden művelt állam lakosainak törekvése, ha tehát mi is a kulturállamok között akarunk helyet foglalni, akkor nekünk is erre kell törekedni. Hiszen ha egy területegységen (mondjuk egy hektáron) mégegszer annyit termelünk ezentul, mint eddig, akkor ugyanazt az eredményt érjük el, mintha földünket megkésztetettük volna; de nem kell új földterületeket beszerezni, hanem a meglévőt jobban ki kell használni, belterjes gazdálkodással. (Ez a különbség az eddig divott külterjes (extensiv) és a jövőben követendő belterjes (intensiv) gazdálkodás között.)

Mindig halljuk hangoztatni: »termeljünk többet«, de fájdalom, vajmi ritkán látni, hogy gazdáink hozzá kezdenének a kivitelhez, mert még mindig csak a régi kis átlagterméseket produkálják.

Nézzük csak, mi kell hozzá, hogy nagyobb terméseredményeket érthessünk el? Elsősorban is jól kell művelni a talajt, azután meg kell neki adni a növények táplálására szükséges anyagokat és gondoskodni kell arról, hogy bőtermő és a helyi, éghajlati és talajviszonyoknak megfelelő vetőmag jöjjön használatba. Mindezeket már ezerszer és ezerszer hallottuk, de azért még sem történik meg egyik ajánlott eljárás sem, azért bátorodom a következőket ajánlatba hozni:

1. Minden községben, annak művelés alatti területéhez mérten, legyen egy vagy több gőz vagy motoros eke és egyéb szükséges földművelőeszköz, hogy a talaj radikális műveléséhez minden kellék meglegyen és minden gazda végezhesen mély szántást, altalajporhanyitást stb. a mint éppen a szükség megkívánja.

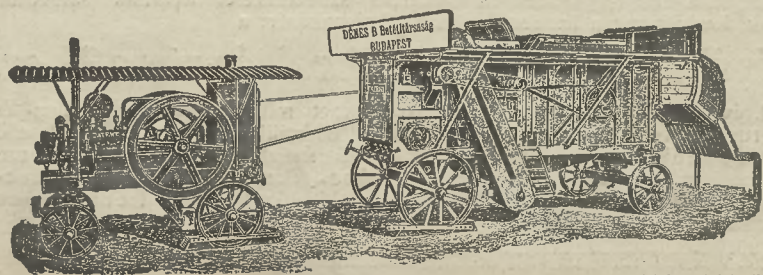
2. Minden községben legyen műtrágyaraktár, hol már előre lenne elhelyezve a gazdák egész évi kereskedelmi trágyaszükséglete. Legyen ez a tartaléklerakat, melyből akkor és annyit vehet ki minden egyes birtokos, a mennyire szüksége van. Akkor a katonai szállítások, vagonhiány és más akadályok nem huznának vonást a gazda számításán, mert hiszen a műtrágyát akkor hozatná meg a község, mikor a forgalmi eszközök működnek fennakadás nélkül.

3. Minden községben legyen gabonaraktár vagyis magtár, melyben az előre beszerzett nemesített vetőmagvakat helyeznék el, valamint a termelt és eladásra szánt gabonát és egyéb magvakat (p. o. here, luczerna, repce, mák stb., stb.) is itt raktározni. Ennek az volna a célja, hogy a közvetítőkereskedelmet kiküszöböljék és a gazda terményeit összegyűjtve, nagyban jobban értékesítsék. A megszorult birtokosnak terménye értékéhez mérten bizonyos százalék előleget lehetne adni.

Az most már a nagy kérdés, hogy ezen előterjesztett ajánlatok kivitele, mely több millióba kerülne, miként lehetséges? Hogyha ügyesen lesznek e prozozíciók keresztül vive, akkor semmibe sem fognak kerülni, illetve úgy lehet mindezen dolgokat nyélbeütni, hogy azok önmagukat fizessék ki és a kormánynak legfeljebb előleget kellene nyújtani az életre-

!! Legolcsóbb üzem !!

Nyersbenzolmotoros cséplőkészletek

bámulatosan egyszerű szerkezet Sok száz referenzia!
legmesszebbmenő garancia!
Aratógépek, kombinált fűkaszálók, lógereblyék, szalmaprések és kazalozók, eredeti K. S. K. függélyes kövü darálómalomok.

Összes gazdasági gépek a legjobb minőségben, legolcsóbb árban!

Motorjainkhoz nyersbenzolt á 55 kor. szállítunk.

DÉNES B. Betétitársaság BUDAPEST, VI. kerület, Vilmos-császár-ut 61/g. sz.

való czélok elérésére; de ez csak kölcsön volna, mely hamarosan megtérülne.

A részletek hogy és mikéntjéről más adandó alkalommal batorkodandom majd értekezni.
Wolf Guido lovag.

A szalmásgabona behordása.

Irta: Váradi Szabó János nyug. urad. főtiszt.

II.

A szerint, a mint kettes, vagy négyes ökörfogatokkal, vagy kettős, hármas, esetleg négyes lófogatokkal hordunk: az egy-egy iga után felrakandó teher a talaj állapota és az utviszonyokhoz képest nagyon különböző lehet, de mindenkor annyi legyen, a mennyit az állatok erejüknek teljes kihasználása mellett, de megerőltetés nélkül könnyen elbírnak; és így, magától értetődleg, a béres nem ül fel a szekérre, hanem a jószágokat vezeti; a lófogatok mellett alkalmazott kocsisokkal szemben azonban más szempontokat is figyelembe véve, ettől az improduktív tehertől, már csak a lovak gyorsabb járása miatt is el kell tekintenünk.

A gabonahordáshoz is, az e lapok hasábjain általam már több ízben említett táblás szekér, megfelelőbb eszköznek bizonyult, mint a közönséges ló vagy ökör után való járómű (mindig alföldi sik terepet tételezve fel), mert ha a táblás járómű deszkázatának a hézagát rongygyal, vagy más alkalmas anyaggal kitömjük: a ponyvát is nélkülözhetjük, ezenkívül pedig ennek vendégoldalai és keresztfái nincsenek, illetve ezek rögzítve lévén, a rendes oldalai pedig teljesen hiányozván: az, ezek közének a megrakásával és kiürítésével, nem különben a vendégoldal és keresztfa elhelyezésével járó improduktív munka elesik és az erre fordított idő is a munka folytonossága érdekében használható fel. Ezt az improduktív munkát ugyan a közönséges járműveknél is elkerülhetjük az által, hogy a nem váltott szekerekkel való munkánál a járóművek derekát jól tömött telerakva, azt csak a déli és estéli kifogás alkalmával ürítjük ki, míg ellenben máskor erre terítjük a ponyvát és a rakománynak ez a része helyén marad. Így, igaz, hogy viszont improduktív terhet czipeltek ide-oda, de így több idő jutván a fogat mozgására, végeredményben mégis csak a munkateljesítmény több lesz, mintha a aerékből minden egyes tehernél kiürítjük az oda elhelyezett kéréket.

A fogatos erő teljesebb kihasználása céljából a járóművek felrakodásához annyi gyalogos-erőt számítsunk, hogy ezekből minden megrakás alatt lévő járóműhöz ennek kocsisán vagy béresén kívül, még három munkás jusson, a kiből azután egy az iga mellett levő munkás segítségére, a járóműre megy fel, kettő pedig a gabonát adogatja fel; így néhány perc eltelte alatt megrakodik az iga. Az ugynevezett kaparék összegereblyezésére és ennek körülményes feladogatására sohase a rendes forgásba beosztott iga várakozzék, hanem annak összeszedésére külön igtát, külön gyalogmunkással czélszerű kirendelni, mert e nélkül könnyen a munkaerő-pazarlás bűnébe eshetünk a nélkül, hogy azt észre is vennők. Ha történetesen megesis az, hogy a felrakodásnál egyszerre a számítottnál több iga kerülne ki a táblára, a melyhez tehát a kombinált gyalogerő az említett módon kevés, ekkor természetesen, hogy az iga tétlenül ne várakozzék arra: az igták egy részéhez átmenetesen csak egy-egy hányót adunk addig, a meddig a rendes állapot ismét helyre nem áll. De ilyenkor a megszabaduló gyalogos- (hármas) osztagokat a már egyesével rakódó igtákhoz igazítsuk és a kezdő iga megrakásához az innen szabaduló egyes hányót küldjük, illetve ezek összevonása által képezzük ismét fokozatosan a hármas osztagokat. Például vegyük, hogy 12 fel-

hányó munkásunkra egyszerre hat iga érkezik a táblára, akkor három iga mellé a rendes hármas osztagot rendeljük, egyet pedig elemeire bontván, a három munkást egyesével a többi három iga-hoz osztjuk be. Most már a hármasával rakódó igták hamarabb megrakodván, az ezektől szabaduló osztagokat nem az időközben ujonnan kiérkezett igtákhoz küldjük, hanem azokhoz, a melyek már egyesével eddig is rakodtak és az innen szabaduló egyes hányókat dirigáljuk azokhoz. A munkavezető figyelmének itt folytonosan oda kell irányulnia, hogy az iga megrakodása folyton olyan beosztással történjék, hogy a megrakott járóművek bizonyos szabályos időközökben és sohasem egyszerre vagy összetorlódva, hanem mindig szétszórtan hagyják el a táblát, mert az igaforgalomnak hézag- és torlódás nélküli folytonosságát csakis az ilyen, folytonos figyelemmel kísért vezetés és beosztás eredményezheti; és tulajdonképpen ez az alapja annak, a miről az asztagrakásnál olyan nyomatékosan emlékeztem meg. A maximális munkaeredményt ennek a két mozzanatnak: tudniillik a fel- és a lerakodásnak a teljes összhangja szüli. A tor-

45-ik ábra. Egy különös alaku cseresnyefa.

lódások és a szakadások elkerülése végett különben szabályul tekintendő az is, hogy minden megindulásakor az első igtákra mindig keveset (már t. i. aránylag keveset), de kettőzött gyorsasággal rakassunk, valamint, hogy azok mozgását élénkítsük is és a felrakodást a tábla legközelebbi részéről kezdjük. Mindazonáltal nem szabad a kereszt sorok valamennyijének a felrakásával egyszerre haladnunk, hanem az igták számához képest abból többet vagy kevesebbet úgy megkezdeni, hogy a felrakodással előbb a sorokon távozólag, azután közelítőleg haladva, ez által a fennforgó távolsági különbségeket igyekszünk kiegyenlíteni.

Ezekben érintettem nagyjából azokat a mozzanatokat és fogásokat, a melyekre a gabona behordásánál a fő figyelmet kell fordítani. És mondhatom, hogy géparatás esetén és elevátor alkalmazása mellett: nagyon kevés, többnyire asszony-, gyerek-, leány munkással is nagyon jól nemcsak behordani tudunk, hanem magas és helyes asztagokat rakatni is képesek vagyunk, mert ennek a munkának már az itthon maradó

ötven éven felüli embereink is nagymesterei, bár tagadhatatlan, hogy fiatalabb nemzedékekben sem hiányzik ehhez a rátermettség és jóakarát, különösen ha azt kellőképpen beléjük nevelni el nem mulasztottuk.

Még arról akarok megemlékezni, hogy az asztag helyét és annak környékét legalább is olyan nagyságu helyen felnyesni el ne mulasszuk, mint a milyen helyet a járóművek odaállítására és a cséplésre igényelünk, mert ez nagyon kifizeti magát. Az asztag alá és a járóművek állásainak helyére jó szélesen, de még inkább vastagon szalmát terítsünk, egyrészt hogy az asztagba kerülő gabonát a felnedvesedéstől és az elromlástól megóvjuk, másrészt pedig ezenkívül azért, hogy a járóművek és állatok a talajt fel ne vágják és így az elcsorgott szemet teljesen feltakarítani lehessen. A kész asztagot végül körülárkolni is czélszerű, ez az arról lecsorgó vizet van hivatva telfogni, valamint a más helyről esetleg odaszivárgó víz ellen is mentesíti gabonánkat.

Gabonahordási munkálatoknak a tényleges eredményeit nagyon fokozhatjuk és így annak költségeit csökkenthetjük: a helyesen megállapított jutalmazási rendszer alkalmazása által. Így például nagyon megfelel az a rendszer, a mikor a fogatonként naponta behordandó kereszttek átlagszámának a minimumát határoztuk meg, az ezen felüli után pedig megfelelő jutalmat állapítunk meg úgy, hogy abból a fogatokkal állandóan velők járó egyének, az asztagrakó mesterek és az illető munkavezetők bizonyos kulcs szerint részesedjenek. Például, ha közletről, kettes fogatokkal hordunk: a napi átlagteljesítmény fogatonkénti minimumát, a géppel aratott és kötött 22 kévés kereszttekből százbán állapíthatjuk meg; az ezen felül átlagban és fogatonként behordott napi első tiz kereszt után, keresztenként két fillér, az ezen felüli mennyiség után pedig négy fillér prémiumot adunk; a részesedés kulcsa a viszonyokhoz mérten nagyon különböző lehet. A munkateljesítmény ezen csekélység által 10—20 százalékkal könnyen fokozható, a minek nagy jelentőségét éppen ennél a munkánál külön hangsúlyozni teljesen felesleges. A jutalmazási rendszer megállapításánál a lényeg az, hogy a minimum ne legyen tulságos magasra megszabva, hogy az említett egyéneknek biztos reménye és kilátása lehessen napi 40, 60, 100, sőt 200 fillér jutalomra is, mint olyan mellékjövedelemre, a melyhez ők különös igyekezetük folytán tettek szert, de ezen tevékenységükbe a többi munkásokat is magukkal ragadták és voltaképpen ennek köszönhető az a munkatöbblet, a mely a mi érdekünket sokkal nagyobb arányban szolgálja. A csuf fukarság ezen a téren semmi esetben sem érvényesülhet és az könnyen ama fegyverre fajulhat, a melyet alkalmazója valóban megérdemelt, nevezetesen visszafelé sül az el és a munka sokkal rosszabul halad az ilyen esetben mintha egyáltalán semmi sem történt volna e tekintetben.

Egy érdekes alaku fa.

Irta: Balogh Bálint.

A természetben gyakran vannak érdekes jelenségek, melyek nemcsak bámulatra ragadják az embert, hanem olykor-olykor utmutatással is szolgálnak.

Már régen tudjuk — különösen a szőlőnél, — hogy ha a venyigét megropogtatjuk, meghajlítjuk, bővebben hajtának termőrugyukat. Ezen alapszik a ménesi karikás művelet is, mely tudvalevően igen bő termést eredményez.

Gyümölcsfáknál ezt nem szoktuk alkalmazni, hogy azonban a nedvkeringés megakasztása itt is nedvtartalék lerakodást s bővebb termést eredményez, azt már számtalanszor tapasztal-

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utcza 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

A
„HANGYA“

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
Fejési tizparancsolat. — Hirschfeld József	115
A juhhus fogyasztásának szabadsága. — a	116
Kérdések és feleletek	116
Kérdések: Malaczkok etetése. Egy fiatal asszony	
Feleletek: Saanenthali keosko hol kapható? A m. kir. állatorvosi főiskola rectora	
Kisebbszakközlemények	116
Hírek	117

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGÁHOZ
BUDAPEST, IX., LONYAY-UTCA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin. Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20—14.
telefon: { este és éjjel: József 22—58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismertes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

Fejési tizparancsolat.

Irta: Hirschfeld József.

Mivel nálunk még a legtöbb gazdaságban képzett, igazán jól fejő emberek nincsenek, legalább is nem olyanok, mint a tejgazdasággal már régebbi idők óta foglalkozó nyugati országokban, — őket föltétlenül oktatni, tanítani kellene.

Tudjuk ugyanis, hogy tejgazdaságokban legfontosabb dolog a fejés. Ettől függ az egész üzemi ág rentabilitása, ettől állandósul sőt a legtöbb esetben még növekszik is a tejtermelés. Ennek helyes keresztültelése van csaknem legnagyobb befolyással a tejhibák és tejbetegségek elhárítására, ezen helyes, a hygienát is mindig szem előtt tartó fejési mód által tudunk csak igazán jó minőségű, tiszta, még a csecsemők által is nyugodtan fogyasztható egészséges tejet termelni.

Átharva mindennek igen nagy fontosságától, a fejés alatt szemellett tartandó és föltétlenül követendő szabályokat alább tíz pontba foglaljuk össze:

1. *Mindig csak jól kiszellőztetett tiszta, jó levegőjű istállóban fejjél.* A tej ugyanis, mint nagyon jól tudjuk, mindenféle idegen szagot igen könnyen magába vesz, sőt magában meg is tart. Ezért nagy gondot kell fordítani arra, hogy az istállót fejés előtt föltétlenül mindig kiszellőztessük, annak levegőjét fejés előtt ezáltal felfrissítsük. Szükséges ez azért is, mert az istálló levegőjében, különösen ha az állott,

elhasznál, igen sok többé-kevésbé káros mikroorganizmus is van, melyek nemcsak a tejet rontják meg, hanem még az ember egészségére is ártalmasak lehetnek. Legnagyobb mennyiségben van baktériummal terhelve az istálló levegője letrágyázás, almozás és takarmányozás után, mert ekkor a megbolygatott trágyából igen sok gőz és gáz, az alomból és takarmányból pedig igen nagy mennyiségű por száll föl a levegőbe. Éppen ezért fejés alatt egy letrágyázást, mint az almozást, valamint a takarmányozást is szigorúan mellőzni kell s ezek idejét úgy kell beosztani, hogy a fejés idejével soha össze ne essenek.

2. *Mindig tiszta kézzel fogj csak a fejéshez.* Fejés előtt föltétlenül szükséges a fejő ember kezeinek gondos megmosása. Ezt soha, semmiféle körülmények között sem volna szabad elmulasztani. A legtöbb esetben ugyanis elkerülhetetlen, hogy a tej cseppet se érintkezék a fejő kezével, a mikor is a tej könnyen föloldhatja az arra tapadt piszkot, mi aztán, ha a tejbe jut, természetesen ezt is szennyezetté teszi. A fejő ember kezeit föltétlenül mindig szappannal kellene jól megmosni, egyszerű leöblítések nem felelnek meg a célnak, sőt tanácsos volna még valamely deszficiáló anyagot is használni a kézmosás alkalmával, mint pl. lisoformot, vagy pisicitet stb.

3. *Fejés előtt a csecsbimbókat, az egész tőgyet és környékét gondosan tisztítsd meg.* Ismeretes dolog, hogy a tőgy, sőt annak környéke is a legtöbb esetben többé-kevésbé piszkos, néha pedig annyira, hogy fejés előtt bizony alapos tisztítást igényel. De ha tiszta is, azaz, ha ilyennek látszik, akkor is igen sok por, megszáradt trágyaszemcsék, alomrészek és még igen sokféle tisztátalan anyag lehet a tőgyre és annak környékére tapadva, honnét aztán fejés közben a rátapadt baktériumok milliárdjaival hullanak a fejőedénybe, illetve a tejbe. Ezt elkerülendő, föltétlenül tanácsos minden fejés előtt a tőgyet és környékét, valamilyen — lehetőleg nem erős szagú — dezinficiáló folyadékkal, vagy legalább tiszta langyos vízzel gondosan lemosni, utána pedig puha, tiszta kendővel jól letörölni. A tőgynek tisztításával nem szabad azonban megelégednünk, hiszen fejés alkalmával megfigyelhetjük, hogy a tehennek a tőgytől távolabb eső testrészein is meg-meg rándul a bőr s innen is, de főleg az állat farkáról szokásos csapkodása következtében igen sok tisztátalan anyag juthat a tejbe. Éppen ezért nemcsak a tőgyet, hanem egész környékét is meg kell tisztítani a fejés előtt, az állat farkát pedig tanácsos alkalmas módon vagy felkötni, vagy pedig a czombhoz lekötöni.

4. *A fejő és tejgyűjtőedényt mindig gondosan tisztítsd meg és sohase tartsd az istállóban.* Olyan szabály ez, melynek fontosságát mindnyájan megérthetjük tudva azt, hogy a tej milyen érzékeny a tisztálanság iránt nemcsak egészségügyi, hanem eltarthatósága szempontjából is. Éppen ezért a fejő-, tejgyűjtő-, csomagoló-, szállítóedényeket a legnagyobb gonddal tisztítsuk mindig s használjunk mosására legalább forró vizet, ha pedig tehetjük, minél gyakrabban ezen forró vízbe még keverjünk sódat, vagy meszet is, hogy az edények tökéletesen tiszták legyenek. Az istállóban pedig ezen edényeket sem üresen, sem pedig tejjel meg-

töltve soha se tartsuk. Álljanak azok mindig tiszta levegőjű helyiségben, vagy legalább a szabadban, ha pedig tejjel vannak megtöltve annál inkább tartsuk ezt szem előtt, sőt mint a tej tisztasága, egészségessége és eltarthatósága szempontjából elmulaszthatatlan fontosságú szabályt, pontosan hajtsuk is végre a gyakorlatban.

5. *Mindig a sorba való fejést alkalmazd.* Ma ugyanis ezen fejési módot valjuk a legjobbnak, bár ez inkább erős karu embereknek való, de kellő gyakorlattal a gyengébbek is jól végezhetik. A sorba való fejés úgy történik, hogy először a mellső jobb és bal bimbókat, azután pedig a hátsó jobb és bal bimbókat fejjük egyszerre. A még nem is régen legjobbnak hirdett keresztben való fejésnél ez azért is jobb, mert így az egyforma nagyságú tőgyegyedék rendszeren egyforma mennyiségű tejtartalommal egyszerre kerülnek fejés alá, egyformán fejhető s teljes kifejesük is ugyanannyi egyforma hosszú időt vesz igénybe. Míg a keresztben fejésnél ez el nem érhető, bár ennél még mint az egyoldalú fejésnél deformáció a tőgyegyedéken még nem áll elő, sőt a legjobbnak tartott sorba való fejésnél ez némileg könnyebb fejési mód is.

6. *Fejés elején a csecsbimbókból kifejt első tejsugarakat sohase fejd a fejősajtárba, hanem külön felfogva gondosan vizsgálj meg.* Nagyon sok pontosan végrehajtott vizsgálatból tudva azt, hogy piszokrészek s különféle baktériumok a csecsbimbó csatornáiba is kisebb-nagyobb mennyiségben és számban behatolhatnak, melyeket, ha a többi tej közé fejjük, azt is könnyen megronthatják s az egészségre káros, sőt veszedelmessé is tehetik, ennek egy külön, tisztán erre a célra tartott sajtárba való fejése, összegyűjtése okvetlenül szükséges. Az alomra fejni ezen első tejsugarakat sohasem szabad, nemcsak azért, mert így az almot fertőzzük be s onnan még más tehen bimbócsatornáiba, tőgyébe is belekerülhetnek a fertőző anyagok, hanem azért is, mert így ezen tejet megvizsgálni sem vagyunk képesek. Pedig ez is igen fontos. A tehen tőgyét ugyanis könnyen érheti valami betegség, a benne levő tej könnyen inficiálódhat, s bár sok esetben az a tejen külsőleg föl nem ismerhető, mégis előnyös és tanácsos az első tejsugarakat nemcsak külön fölfogni, hanem gondosan meg is nézni, vizsgálni, nehogy egy tőgynek hibás, beteg tejjével a többi tejet is megromtsuk.

7. *Óvatosan és ügyelve fejjél mindig.* Szinte közmondássá vált, hogy a jó fejőember a gyenge fejős jószágot is jó fejőssé tudja tenni, míg a rossz fejő a legjobbat is elronthatja. És ez így is van, mert csak a szelid fejősnek áll csendesen a tehene s annak, ki jól bánik vele könnyebben és jobban adja a tejet. Más elronthatja a tehenet, míg a szelid ember békétűrő, jó bánásmóddal megjavítja azt. De eltekintve ettől, tudva azt, hogy a tőgy mily nagyon bonyolult szerkezetű, milyen kényes és érzékeny szerve az állatnak, természetesen sohasem volna szabad lökdölni, rángatni, vele durván, gorombán, ügyetlenül bánni. Ezeket szemellett tartva sokkal kevesebb tőgygyulladás és tőgybajok, bántalmak lépnének fel s több tejet lehetne teheneinktől elfejni, — nyerni.

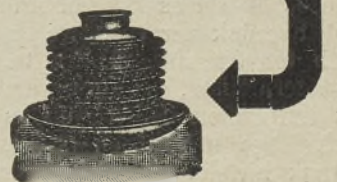
8. *Fejés ideje alatt mindig a legna-*

A legjobb rendszerű és gyártmányú
Jepsen-féle tejgazdasági cikkeket, tejpasztöröket, vajkészítőgépeket, tejhűtőket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít,
nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez!

Legkiválóbb vezérképviselések és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANTYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész,
mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

gyobb csendet tartsd az istállóban. A tehén fejés alatt jó fejű ember által feje bizonyos jó érzést szokott érezni, mi alatt mintegy megnyugszik s a legcsendesebb állapotban van. Éppen azért kerülendő minden lárma, amit akár beszéddel, sepréssel, trágyabehordással, vagy bármi uton-módon idéznének fel. Fejés alatt tartsunk távol minden idegent az istállótól s nagyon örizzkedjünk attól, hogy bármi teheneinket izgassa, zavarja vagy bármitől ők megijedjenek. Nyugodt állapotban a tehének tejet könnyebben, jobban s teljesen leadják, míg ha zavarják őket, ha izgatottak, vagy ha megijednek visszatartják azt.

9. *Igyekezzezzél félbeszakítás nélkül egyfolytában fejni.* Mint már fentebb leírtuk, a tehén a jó fejés következtében bizonyos kellemes jó érzések töltik el. Ha a fejést egyfolytában végezzük s a tejet az utolsó cseppig, megszakítás nélkül fejjük ki, a fejés okozta jó érzés végéig állandó marad s így könnyebben adja a tehén tejet. Míg ha a fejést többször megszakítjuk miáltal a tehén a fejés okozta kellemes érzelmekből mintegy felébred, nyugtalan lesz s nemcsak a fejés fog hosszabb ideig tartani, nemcsak nehezebben fogja mindinkább tejet leadni, hanem mindig kevesebbet is fog adni, majd termelni is.

10. *Mindig az utolsó cseppig fejd ki a tőgyet.* Ezen alapos kifejeése a tőgynek mindenek előtt kedvezően hat a tőgyre s a benne levő tejet elválasztó sejtekre, mert hiszen ezeket élénkebb működésre és bő tejelválasztásra ingerli, miáltal a tejtermelés fokozódik. De szükséges a tőgy alapos kifejeése azért is, mert a tőgyben benmaradó tej a tőgynek tejelválasztóképességét csökkenti s abban a bentmaradt mennyiséggel mindig kevesebb képződik. A tökéletlen fejés következtében aztán még egyes tőgybántalmak, tőgybetegségek is fölléphetnek, mert a tőgyben hagyott tej ott erjedésnek, savanyodásnak is indulhat, mi aztán a tőgy sejteire, szöveteire izgatónak hathat. A tőgyben maradt tej pedig végre még a gazda jóvedelmét is apasztja, először is azért, hogy kevesebb tejet fejtünk tőle, aztán pedig azért, hogy az így kapott tej kevesebb értékű is, mert hiszen a tejnek épp a legzsírosabbja maradt a tőgyben. Köztudomású ugyanis, hogy a tejnek az utója a legzsírosabb s a fejés elején fejt tej és a fejés végén fejt tej zsirtartalma közt még 5%, néha még több különbség is van, illetve lehet. Ezért föltétlenül szükséges a tőgyből a tejet az utolsó cseppig mindig kifejni s éppen ezért tanácsos még az utófejtést, vagy utófejtést is mindig alkalmazni, hogy soha még se történhessen a tej legkisebb mennyiségének is a tőgyben való visszamaradása.

A juhhus fogyasztásának szabadsága.

Akadnak, a kik a hufogyasztást korlátozó 2357/1915. sz. rendeletet magukra egy és más szempontból sérelmesnek tekintették. Bár nem czélem a rendelet védelmére kelni, hiszen a rendeletnek lehet hibája, lehet, hogy szükségesek nélkül egyeseknek vagy nagyobb közönségnek kárára lehet, a min utóvégre kell és lehet is segíteni, de nem hagyhatom szó nélkül azt, a mit egy szaklapban olvastam, hogy azzal, hogy a tilalmat a juhhusfogyasztásra nem terjesztették ki, a megdráguló juhok eladásával a juhtartógazdákat abnormis bevételekben akarták részesíteni.

A lehető legtárgyilagósbán kívánok a kérdéssel foglalkozni. A mai viharos időkben az élmezés terén csak az a főczél, hogy főképp a katonaság és csak másodsorban a polgári lakosság ne maradjon huselelem nélkül. A jövő számára mindenáron hust kell biztosítani, még pedig ebből a czélből fontosabb volna a szarvasmarha- és sertéshus későbbi időben való felélése, mint a juhhus. Ha a szarvasmarhák (tehenek) csak utóbb kerülnek levágásra, tovább biztosítjuk a közönségnek a szükséges tej megszerzését. A sertések későbbi leszurásával pedig időt nyerünk arra, hogy e szapora állatfajt tovább tenyésztszük, a mivel természetesen több hust termelünk, mintha ugyanez idő alatt juhotkat tenyésztenénk. A juhhus fogyasztásának szabadsága mellett az is nyomós érv, hogy a husnak hirtelen és teljes elvonása a szervezetből, a mint ezt a kísérletek igazolták, a szervezet nagyfokú zavarát okozná (sulycsökkenést, emésztési zavarokat, vérefogyottságot) gyenge és beteges emberre pedig a hustalan táplálko-

zás igen ártalmas lehet. Hygieniai szempontból még az is fontos, hogy mézszárszéki husfélék közül a legkönnyebben emészthető juhust inkább nyáron fogyasszuk. Mindenképp kívánivaló, hogy a juhhusfogyasztás elterjedjen, hogy ezzel is korlátozzuk a szarvasmarha- és sertéshus fogyasztását.

Ámde írásomnak nem ez a csucspontja. Nem hihetem, hogy e rendelettel a juhtartógazdák előnyben részesítését czélozták volna. Igazság az, hogy valamely államban egy-egy társadalmi osztály emelkedése a többiek dekadenciáját vonja maga után, ennél fogva nem is helyes egy-egy foglalkozási ág favorizálása. Ámde a szóváltott esetben aligha gondoltak a juhtartógazdák előnyben részesítésére, a miképpen háborúk során fellendült egyes iparágak képviselőinek meggazdagítására vagy egyes elkerülhetetlenül szükséges intézkedések megtevésekor egyes iparágak tönkretetésére (sütőipar) sem gondoltak. E rendelet fogantatásakor nyilván azok a magasabb, ideálisabb szempontok domináltak, a mit közleményemben már is kifejtettem és még emlegetendő vagyok.

Nálunk e rendelettel véletlenül a juhtenyésztés jövedelmezőbbé válhat. Ez fontos valami. A juhtenyésztőgazda látja majd, hogy a juhot tenyészteni sem rosszabb dolog annál, mintha szarvasmarhát vagy sertést tenyészti: nem hagyja abba a tenyésztésnek ezt a nemét. Már pedig nagy, országos és állategészségügyi érdekek, hogy juhtenyésztésünk fenmaradjon. Teszem, ha valamely állam csak kevesebb fajú állatot, például csak szarvasmarhát tenyésztené, egy nagy járványos betegség husinségbe dönthetné az illető államot. Tudnivaló dolog, hogy a járványok rendszeren egy-egy állatfajt szoktak pusztítani. *Minden államnak érdeke, hogy több fajbéli állatot tenyészessen* (sertés, juh stb.) Éppen a mai idő bizonyosság arra, hogy milyen életbevágó érdeke valamely államnak az, hogy ne szoruljon élelmiszer dolgában más államra. Az pedig, azt hiszem, felesleges aggodalom, hogy a juhállományunkat feleszük, de meg a juhok felélése sem hátrál ránk nagyobb veszedelem, mint a sertés- vagy szarvasmarhahus feléléseiből.

A juhtenyésztés pártolásával a husiparnak sem ártunk. Az állattenyésztés támogatása pedig határozottan nemzeti ügy, Németországban e részben sokkal többet tettek, mint mi tettünk és teszünk. A rendelet kibocsátóját a jelzett érdekekből csak dicséret illetheti meg.

Egyebekben több, mint bizonyos, hogy a juhhus ára sem szökik majd fel aránytalanul és a fogyasztót sem éri nagy teher, viszont egyeseknek, betegeknek legalább módjuk van a szóbanforgó rendeletnek a juhhus fogyasztásának szabadságát biztosító rendelkezése révén hushoz jutni.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Malacok etetése.

Vettem egypár választott malacot, etetem mindenféle konyhai moslékkal, hulladékkal és kerti gyommal, azonkívül, hogy szemet is kapjanak, szemes kukoriczát is adok nekik. Most egy ismerősöm azt mondja, vegyek inkább árpát részükre, akkor jobban fognak gyarapodni. Kérem írják meg mitevő legyek, mert én még, mint városi asszony, eddig nem foglalkoztam sertéstartással. *Egy fiatal asszony.*

Felelet. Saanenthal kecske hol kapható? című kérdésre.

1. Gróf Esterházy Miklós Móricz gazdasága, Csákvár, v. á. Bicske, Fejérm.
2. Füzy Ába, Lemes, Sáros megye.
3. Izmosy Aladár gazdasága, Szilpuszta, u. p. Sopronnémeti.
4. Gr. Nádasdy Tamás uradalma, Nádasdladány, Fejérmegye.
5. Oderszky Lajos, Aranyos-puszta, u. p. Sásd, Baranyamegye.
6. Patakuj Antal, Szilágysomlyó.
7. Rónay Árpád, Budapest, IX., Gróf Haller-utca 14.

8. Tompa Arthur dr., Krasznahorvát, Szilagy megye.

9. Farkas Imréné, Szécsénke, u. p. Kéthodony, Nógrádmegye.

Felelet. Gyógykezelési engedély megszerzése című kérdésre.

Az 1888: VII. t.-cz. 117. és 123. §-ainak rendelkezése szerint az ország területén kizárólag okleveles állatorvosok folytathatnak állatorvosi gyakorlatot. Arra nincsen semmiféle mód, hogy valaki az állatorvosi tanfolyam szabályszerű elvégzése és az oklevél megszerzése nélkül ezt a jogot megkapja, a négyéves állatorvosi tanfolyamra pedig csakis gimnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján lehet beiratkozni.

A m. kir. állatorvosi főiskola rectora.

A ló, sertés és a kutya hőmérséklete elléskor és az ellés után. A lovak hőmérséklete az állatok ellése előtt 14—19 nappal, a sertéseké és a kutyáké az ellés előtt 10 nappal emelkedik. A hőmérséklet azonban nem haladja meg a physiologiás maximális határt. A hőmérséklet emelkedését, annak sülyedése követi a lovon mindig, a kutyán gyakorlatán, sertéseken az esetek 40%-ában. A hősülyedés lovon a szülés előtt az 1—12 napban, a sertésen 1—4 napon, a kutyákon 1—3 napon szokott elkövetkezni. A hőmérséklet sülyedését a szülés követi. Ugy lehet, közvetlen a szülés előtt is emelkedhet kis fokban a hőmérséklet.

A hőmérséklet emelkedésének megfigyelése alkalmas eljárás főképp lovak ellési idejének meghatározására, miképp ezt Killig állatorvos tapasztalta.

Elléskor a kutya hőmérséklete kis fokban növekszik, a lóé általában csökken; a sertés hőmérséklete elléskor majd emelkedik majd sülyed.

12—15 órával az ellés után a háziállatok hőmérséklete felszökik, a sertésé majd emelkedik, majd sülyed. A ló, kutya és a szarvasmarha hőmérséklete az ellés után még a maximális határokat is meghaladhatja; ennek belgyógyászati szempontból is nagy jelentősége van. 2—4 nap múlva a szülés után az állatok hőmérséklete visszatér a rendes fokra.

Fagyasztás által konzervált tej. (Fascetti G. a Le Stazioni sperimentali agrarie italiane XLVIII. kötete 1. füzetének 61—65. lapján, Modena 1915.) A tej fagyasztás által történő konzerválásának két leghatékonyabb módszere a tejnek átváltoztatása fagyasztott tömbbé és a tejnek a tejeskannákba helyezett fagyasztott tejdarabok által eszközölt hűtése. Az első módszer azonban a következő alkalmatlansággal jár: a rendeltetési helyére érkezett tejet fel kell olvasztani; a tej nem veszi fel ismét eredeti fizikai állapotát, kevésbé emulzionált. A második módszer praktikusabb, mert a míg a tej hőmérsékletét majdnem 0°-ig leszállíthatjuk, elérve ez által a tejnek egypár napon át történő konzerválását, addig a tej rendelési helyére való érkezéttel az azt lehűtő tömb már felolvadt.

Tudjuk, hogy a fagyasztás a tejet különböző összetételű rétegekre osztja: egy felső rétegre, mely gazdagabb zsiranyagban, egy középső rétegre, mely szilárd alkatrészekben gazdagabb és egy periférikus rétegre, mely vízben gazdagabb. Szerző azt az esetet vizsgálta, a mikor a fagyasztott tejet darabokká törjük a tejeskannák lehűtésére és meghatározta a tej magatartását, ha azt gyorsan egyetlen tömbbé fagyasztjuk és azután több darabokra törjük. A tejet az Audifren Singrünkészülék segítségével fagyasztotta; mindegyik tömböt 3 részre osztott és mindegyiket, külön elemezve, összehasonlította az eredeti tejjel, mint ezt az alábbi táblázat mutatja:

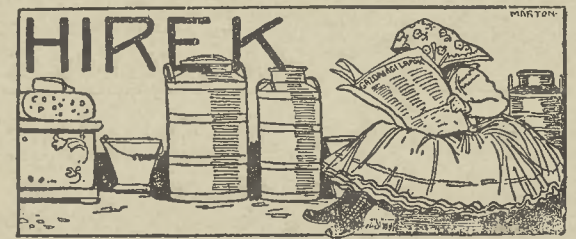
	Eredeti tej		Ugyanazon tej fagyasztva	
	1-0828	1-029	1-085	1-089
Fajsúly 15° mellett	3-00	3-80	1-00	1-70
Zsiranyag %	12-10	11-45	10-20	12-00
Száranyag %	9-10	8-10	9-20	10-30
Soxhlet savtartalom %	9-00	7-60	8-80	10-40
Cryoscopikus pont	-0-545	-0-49	-0-55	-0-64

Ha a fagyasztott tömb 3 részének teje külön vétetnék vizsgálat alá, a felső rész tejet vize-

zettnek, a középső részét lefölelőztnek, az alsó részét pedig anormálisnak és osztályozhatatlannak kellene tekinteni. Hogy tehát a tej minőségének megbírálásánál minden hibát előidéző okot kiköszöböljünk, minden kannába egész tejtömböt kell betenni. (K.)

(A Mezőgazdasági Értesítő 1915. évi május havi füzetének 805. és 806. lapja nyomán.)

A lactosis fontossága a tej higiénikus értékelésénél. (Gabathuler A. a Zeitschrift für Fleisch- und Milchhygiene 25. évfolyama 7-ik számának 97—100, 8-ik számának 113—119 és 9-ik számának 135—140. lapjain. Berlin, 1915 január 1. és 15. és február 1.) A tej lactosistartalma egyéni hullámnak van alávetve és függ a tejelési időszaktól, az állat nyugvási feltételétől (a nyugvás fokozza) és főleg a tőgymirigyek egészségi feltételétől. Az emlők működésében beálló legkisebb zavar a lactosis képződésének kibebbedésében jelentkezik. A lactatio kezdetén, mikor a tőgymirigyek még nincsenek teljes működésben, a lactosistartalom kevés; azután gyorsan eléri legmagasabb fokát és a tejelési időszak vége felé ismét csökken. Az üzekedésnek csak csekély befolyása van a lactosis képződésére, mely közvetlenül az üzekedés megszűnte után rövid ideig emelkedik, a castrationnak pedig éppen nincs észrevehető befolyása. A szerző kísérletei szerint a lactosistartalom magasabb a fejés közepén és csökken annak vége felé. A tej sós íze nemcsak a sóválasztás nagyobbodásából, hanem főként a lactosisképződés kibebbedéséből ered. Végeredményként szerző azt ajánlja, hogy a tej értékelésénél legyünk figyelemmel lactosistartalma is. (K.)

Amerika ló kivitele. A Zeitschrift für Gestütskunde f. évi 5. számában írja, hogy Amerika az entente-nak mintegy 200.000 lovat adott el és szállított át az óceánon, egy-egy ló ára szállítással együtt 300 dollárra tehető, a mi összesen közel 300 millió koronát tesz ki.

A múlt heti állatvásárok. A hétfői budapesti vágómarha-vásáron összesen 932 darab vágómarhát hajtottak fel. Az irányzat meglehetősen élénk volt és az árak métermázsánként öt-tíz koronával emelkedtek. Csupán a bikák és bivalyok ára nem változott. A keddi szurómarhavásáron 467 borjut hajtottak fel, az irányzat igen lanyha volt és az árak métermázsánként 20—30 koronával hanyatlottak. A csütörtöki vágómarhavásáron a felhajtás 2765 darab volt, az összkínálat tehát mintegy 600 darabbal volt nagyobb az előző hetinél és miután a konzervgyárak nem vásároltak, az irányzat igen lanyhán alakult és az árak, főleg azonban a konzerváru, 20—30 koronával olesobbodtak. Egyedül a legjobb minőségek bírták előző heti árait tartani. Az e heti sertésvásáron az irányzat nem volt állandó. A hét elején a forgalom élénk volt és az árak emelkedtek, a keddi vásáron az előző napi árak tartották magukat. A csütörtöki vásáron pedig némi lanyhulás mellett a vásári forgalom igen vontatott volt. — A wieni vágómarhavásáron a felhajtások az előző héthez képest 2020 darabbal emelkedtek és így az összfelhajtás 3774 darabra rugott. A felhajtás nagy emelkedése ellenére az árak szilárdan tartották magukat és főleg a jobb minőségekben 2—4 koronával emelkedtek. A közép és gyengébb minőségekben azonban a kínálat tuldbőségnek bizonyult és főleg a bika és csontmarhavásáron az árak 6—12 koronával hanyatlottak. A sertésvásáron a zsirsertések felhajtása 1178 darabbal csökkent és az összes minőségek 20—30 koronával drágultak, a felhajtott 6202 darabbal mindössze 174 darab maradt eladatlanul. A hussertések felhajtása 890 darabbal csökkent, a mi természetesen itt is 10—15 koronás áremelkedéseket idézett elő. A felhajtásra került 2943 darabból 298 darab maradt eladatlanul. A borjuvásáron a felhajtások 394 darabbal emelkedtek és az árak 20—80 koronával olesobbodtak.

Galicziai ökrök a wieni állatvásáron. A wieni 12-iki vágómarhavásáron az árak jelen-

téken csökkenésén kívül, még egy feljegyzendő esemény történt. Több mint tíz hónapi szünet után a 12-iki vásárra ismét érkezett galicziai vágómarha. Egyelőre mindössze csak tíz darabról volt szó, azonban ez a galicziai marhafelhajtás újrafelvételét jelenti, a minek hatása az áralakásra csak kedvező lehet.

Oroszok Alagon. A Magyar Lovaregylet kérelmére a hadvezetőség 60 orosz foglyot rendelt ki Alagra mezei munkálatokra s azok nem csak az alagi gazdaságban, de az idomító és versenypályák gondozásában és öntözésében is szorgalmas, hasznos erőknél bizonyulnak. Jám-bor, sorsukba beletörődött, sőt mondhatni boldog emberek a mi alagi oroszaink, kik az ugynevezett Nándor-major mögött egy hatalmas barakban vannak elszállásolva. Élelmezésükről a MLE alagi intézője, Molnár Gyula révén, Há-mor, a Nemzeti Casino volt vendéglőse, ki tudvalevően most az alagi szállodát bérlő, gondoskodik. Napjában kétszer-háromszor kapnak teát, délben és este meleg itelt, cigaretta- és pipadohányt, s napi 2 korona bért. Helyzetükkel nagyon meg vannak elégedve. A napokban felkereste őket gr. Batthyány Elemér, s a tolmácsi szerepet játszó Vass Béla, a MLE versenytitkarsági tisztviselője révén behatóan tudakozódott sorsukról, kívánságaikról. Mindegyikük hálásan köszönte, hogy Alagra kerültek, sőt egyikök, egy éltebb fogoly, azt a kérelmet kérte a grófhoz tolmácsolatni, engedtetnék meg neki, hogy a háboru után is itt maradhasson, Alagon akar letelepedni feleségével és gyermekeivel. S nem csak ő, de többen társai közül a mi dunakeszi földnépünk segítségével magyarul kezdenek tanulni.

Az állati betegségek összegezése július hó 11-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot-hoz képest			
	köz-ség	advar	töb-b	advar	köz-ség	advar
Lépfene	161	181	10	16	—	—
Veszétség	358	390	—	—	7	5
Takonykór	42	50	—	—	5	2
Ragadós száj- és kö-römfájás	968	7253	136	1490	—	—
Juhhimlő	3	5	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	19	105	—	18	4	—
Rühkór	375	758	—	—	13	26
Bivalyvész	20	39	5	15	—	—
Sertésorbáncz	81	259	7	42	—	—
Sertésvész	336	1320	50	113	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
Uri Rezső bizományos, VIII., Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. július 14.
 Ár elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átmént	60—100 kg. fill.	300—290
" " " " " "	100—120	290—280
" " " " " "	120—160	" 280—280
" " " " " "	160—200	" 280—270
Vészen át nem ment	60—100	" 280—270
" " " " " "	100—120	" 270—270
" " " " " "	120—160	" 270—260
" " " " " "	160—200	" 260—260

Budapesti vágómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 13.
Felhajtás és árak:

	I.	II.	V.
110 Bika	230—270	294	170—228
228 Magyar hizott ökrök	260—280	—	200—258
426 Tarka hizott ökrök	270—310	332	200—288
— Magyar legelőmarha	190—220	—	150—188
— Boszniai ökrök	—	—	—
197 Magyar tehén	—	—	150—288
480 Tarka tehén	—	—	150—288
115 Bivaly	—	—	130—200
17 Növendékmарha	—	—	140—230

1577 Eladatlán 306.
 A felhajtás 1198 darabbal kisebb volt a multhetinél. Irányzat anyha, árak esőkkennek.

Budapesti szurómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. július 13.
Felhajtás és árak:

	240—254	256—270	218—236
346 Magyar élő borju	—	—	—
— Magyar élő borju	—	—	—
— Galicziai borju	—	—	—
— Ölétt bárány párja	—	—	—
2 Rugott borju	170—216	—	—
— Élő bárány párja	—	—	—
— Ölétt göblye	—	—	—
— Eladatlán.	—	—	—

Irányzat élénkebb, az árak kgr.-kint 4—8 f.-rel emelkedtek.

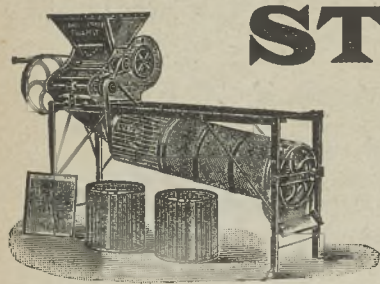
Vásári jelentés: Budapest, 1915. évi július hó 15 én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom élénk.

Jegyzetelt jobb minőségű lovakból:	Fel-hajtás	Eladott	Árak kor.-ban
a) háta	26	18	300 1450
b) könnyebb kocsiló (junkker stb.)	74	32	500 690
c) nehezebb kocsiló (hintósa)	98	52	700 1700
d) igás kocsiló (nehéz nyugoti faj)	87	54	700 2400
e) könnyű	131	46	480 760
II. Közép minőségű lovakból:			
a) nehezebb félék (fuvaros ló stb.)	68	36	300 450
b) könnyebb félék (parasztló stb.)	47	24	170 300
III. Alarendelt minőségű lovakból:	117	50	70 550
Összesen	643	312	

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 27 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott 21 drb. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott — 5. Takonykór miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Felolós fészkerkesztő, kiadótlajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
 Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Cséplési idényben
BENZOLINE
 a stabilmotor új hajtóereje.
Teljes pótlék
benzin helyett.
BENZOLINE nem esik
penzügyi hivatalos el-
lenörszés alá, beszer-
zésére nem kell ha-
tósági vagy hatonai
engedély.
BENZOLINE azonnal a legnagyobb
menyiségben szállítható.
Néhány vélemény:
Főhercegi uradalmi igazgatóság.
 Magyaróvár, 1915 június 14.
M. Elfer urnak, Wien.
 A f. évi április 30-án rendelt benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve és kérünk 18 barrel benzolint a kapott minőségben részünkre megküldeni.
 Küldjenek azonnal 15.000 kiló benzolint gyorsárunak.
Vártüzérség, 5. sz. zászlóalj, Trentó.
Stabilimento Technico Trjestinó.
 Magrendelő-lap 10927/10998. sz.
M. Elfer urnak, Wien.
 Április hó 10-én eszközölt megrendeléshez hasonlólag 10 barrel benzolint.
Dr. Alberti, Wolf és társa.
 Kereskedelmi kertészet, Lajta-Sz.-Miklós,
 1915 május 12.
M. Elfer urnak, Wien.
 B. levelére vonatkozólag értesítjük, hogy a benzolinnal nagyon meg voltunk elégedve, nagyon szépen dolgozik, takarékos.
Kargl Th. Waidhofen.
 Ybsz, 1915 május 12.
M. Elfer urnak, Wien.
 Miután a küldött benzolint alaposan kipróbáltam, értesíthetem, hogy nagyon meg vagyok elégedve. Benzolin tulajdonságánál fogva nem képez kormot, könnyen gyulad, erős feszítőereje van és ideális hajtóerő.
M. Elfer urnak, Wien.
 Szivesen igazolom, hogy az Ön által kapott benzolinnal nagyon meg vagyok elégedve. War-chalovszky-motorem kifogástalanul dolgozik vele.
Georgievits Dusan,
 keresk. kertészet, Pozsony.
BENZOLINE kizárólag vas-
hordókban 150 kg. tar-
talommal szállítatik.
ELFER M.
Wien, I., Krügerstrasse 3.

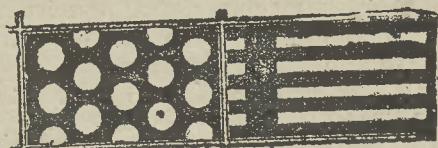

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44-46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztító-sára és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gözcséplőgépek számára.

Viharálló, rozsdavédő

a legjobb mindennemű vas-szerkezetek mázolására.

Különösen ajánlható: hidak, vas-és bádogtelők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandalaberek, vas-rácsok és vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

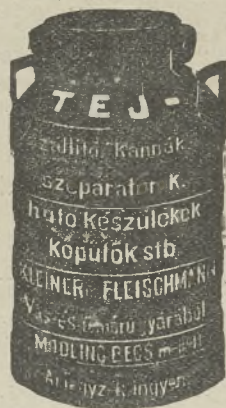
LUTZ EDE ÉS TÁRSA
festékgyárak

Budapest, VII., Örnagy-utca 4.

Bejegyzett védjegy.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérgező) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskereken.

szőlő trágyázása.

Írta **ORDÓDY LAJOS.**
Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok
kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15.

Legjobb minőségű impregnált szövetből készült

UJ

KÖLCSÖNPNONYVÁK

Egy idényre, azonnali szállítástól november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 200.—

6×8 " " " " K 100.—

Három idényre bérelve: azonnali szállítástól 1917 november 15-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 390.—

6×8 " " " " K 195.—

Gabonabehordáshoz uj nyers ponyvák

kölcsöndija darabonként

3×4 méteres méretben, napi bér 40 fillér

4×5 " " " " 60 fillér

Összes árak helyt raktáramon értetődnek. A kölcsöndijak a kazalponyvák odaérkezése után azonnal előre, a behordóponyvák kölcsöndija a ponyvák visszaküldésekor utólag fizetendők.

Megvételre:

1 db uj 8×12 méteres kazalponyva K 500.—

1 " " 6×8 " " " " K 250.—

1 " " 3×4 " behordóponyva K 38.—

1 " " 4×5 " " " " K 68.—

azonnali készfizetés ellenében.

Fapeczkes kévekötelek

140 cm. hosszúságban 1000 darabonként K 25.—
helyt raktáramon utánvétellel.

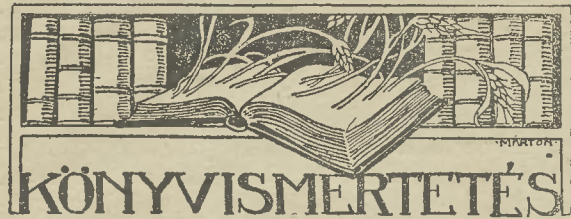
Budapest, V., Csáky-utca 34.

Telefon interurbán: 121-64.

FENYŐ BÉLA

tuk. A 45-dik ábra egy igen érdekes esetet mutat.

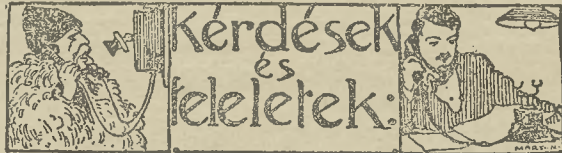
Egy fiatal cseresznyefa ez, melynek vezérhajtását valami rovar féle megsértette, mire az elkezdett görbülni s két teljes karikát képezett, azután hajtotta alólról a koronát. A hajtásnál a nedvkeringés megakadt s így „nagy mérvben lerakódott tápnedv» annak jelentékeny megvastagodását idézte elő s a fa már következő évben tele volt virággal, sőt terméssel is. Azóta is évről-évre terem, a növésben azonban vissza maradt. Mindenesetre érdekes példánya ez a természetben oly gyakran előforduló rendellenes jelenségeknek.

KÖNYVISMERTETÉS

Az Országos Központi Hitelszövetkezet szerepe a népjólét emelésében. Ezen a címen tartott nagyszabású előadást báró Korányi Frigyes ügyvezető-igazgató a hitelszövetkezetek idei kongresszusán, mely előadás csinos füzet alakban is megjelent. Ebben kifejtette báró Korányi Frigyes, hogy bár az Országos Központi Hitelszövetkezetet a törvényhozás állami érdekből s a társadalom hangos sürgetésére alkotta meg, a melyben ma 700.000 egyén tömörül a nemzet legértékesebb elemei közül, a mely 340 millió koronával, több mint 2400 helyi szervezettel, közel 8000 községben dolgozik, mégis kevesen vannak, a kik az ország eme legnagyobb közgazdasági népszervezetéről kellő tájékozódással bírnak, mégis sem az állam, sem a társadalom nem részesítette a szükséges támogatásban. Pedig a hitelszövetkezeti intézményre a háború után még több közérdekű és magas sztos hivatás vár. A hitelszövetkezetek voltak eddig is a kisgazdaosztály gyámolítói, de a háború után legfőbb feladatuk leendő, hogy a kisgazdaosztály gyarapodását és értékes elemeinek természetes kiválás útján a középosztályba való emelkedését, ezáltal a középosztály megerősítését előmozdítsák. Erre a hitelszövetkezetek alkalmasnak bizonyultak, mert hitelszövetkezetek erősítették meg anyagilag a kisgazdaosztályt, azok iskolázták a népet s azok tanították meg szervezett együttműködésre. A hitelszövetkezetek vezetőségében ma 26.000 kisember foglal helyet, a kiket megtanítottak pénzintézetek vezetésére, helyes, okos gazdálkodásra; a hitelszövetkezetek ma már 200 millióra rugó pénzerővel rendelkeznek, mely összeg a hitelszövetkezetek híján a szalmazsákban és másutt elszóródva heverne; részt vesznek a hitelszövetkezetek hegyvidéki áruboltakcióiban, állami feladatot képező különféle inszégakciókban, előmozdíják a kisgazdák gazdasági felszerelésének beszerzését és tekintélyes arányban végrehajtják a kisgazdák földterheinek könnyítését, résztvesznek az állami birtokpolitika egyes műveleteiben és mindezt tetézik azzal, hogy rövid félév alatt több mint 100 millió állampapírt helyeztek el a kisemberek között és közel 400.000 drb meleg holmit és ajándékot gyűjtöttek a hadsereg részére. Ilyen nagyarányú működés mellett azonban, az az alap, mely elég volt 1898-ban, ma már nem elég. Hogy a kisgazdákat olcsó hitellel elláthassa, ahhoz szükséges, hogy a Központ nagyobb tőkeerővel rendelkezék. A regálémegváltási törvény kimondta, hogy a községek regálémegváltási kötvényei a hitelszövetkezeti ügy céljaira fordítandók, de ebből egy fillért sem kapott a szövetkezeti intézmény; az 1898. évi XXIII. t.-cz. kimondta, hogy a községek, alapok, alapítványok, hitbizományok pénzei az OKH kötvényeiben elhelyezhetők, de dacára, hogy teljes bonitásuk megvan, közpénzekből vajmi kevés fekszik a Központ kötvényeiben. Nagy baj az is, hogy a hitelszövetkezetek fölös pénzei, melyek után 10%-os tőkekamatadó a hitelszövetkezeteknél már lerovatott, ha a Központba kerülnek, újabb 10%-os, tehát összesen 20%-os tőkekamatadó alá esnek, ami nagyon megdrágítja a kisgazdáknak adott pénzt és akadályozza a hitelszövetkezetek között a pénzkiszárlási forgalmat. Hogy a Központ olcsó hitelt nyújthasson a kisgazdáknak, szüksége van arra, hogy szintén olcsó hitelt élvezzen. Az Osztrák Magyar Bank eddig szívesen adott hitelt a Központnak, de mivel az az alaptőkéhez lévén viszo-

nyitva, nem elegendő és ezért a Központ alaptőkéjét lényegesen kell emelni. Ezek után báró Korányi Frigyesnek alaposan megokolt és a hitelszövetkezeti kongresszus által elfogadott határozati javaslata foglaltatik a füzetben, mely a törvényhozás intenciójának megfelelő anyagi és erkölcsi támogatására vonatkozik. Melegen ajánljuk az OKH-t gazdatársaink szíves figyelmébe, oly altruisztikus intézmény ez, mely csak elismerést és dicsőítést érdemel s úgy volna jó, ha minden magyar gazda tagja lenne ezen szövetkezetnek, mely minél jobban megerősödik, annál több jót fog cselekedni.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Fagyálló őszibaraczkfák.

Milyen fajta őszibaraczkfák állják legjobban a tél hidegét, illetve mely fajokban nem tesz a fagy kárt? *Soh. Ö.*

Felelet. Megtartási jog című kérdésre.

Kérdéstevő adósától egy kitöltetlen váltót kapott. Később nevezett adós tulajdonát képező betétkönyvecske került — jogos uton kezei közé. Most azt a kérdést veti föl, vajjon kielégítheti-e követelését a betétkönyvecskeből? A kérdésre nem lehet egyszerűen igennel vagy nemmel felelni, mert sok mindentéle körülmény szerepet játszik. Megtartási joga akkor van a hitelezőnek, ha a váltó lejárt. Kitöltetlen váltó alapján tehát megtartási jogot gyakorolni nem lehet. Kérdéstevő váltóját tehát ki kell állítani arra az időpontra, a mikor az adósnak fizetni kellett volna. Föltétel, hogy az az ingóság, melyre a megtartási jogot gyakorolni kívánjuk, az adós tulajdonát képezze, s hogy ez jogszerű uton kerüljön a hitelező tényleges birtokába. Ha azonban az ingóság akár az adós, akár harmadik személy által meghatározott rendelkezés mellett adatik át a hitelezőnek, ez esetben nincs joga azt megtartani. Kivétel csak az az eset képez, ha az adós csődbe került vagy ellene végrehajtás sikertelenül vezetett, mert ilyen esetben még akkor is van a hitelezőnek megtartási joga, ha a tárgyak meghatározott rendelkezéssel kerültek birtokába, de csakis az esetben, ha az értékek átvétele után került az adós csődbe, illetve vezetett ellene sikertelenül a végrehajtás, vagy ha erről a hitelező a tárgyak átvétele után értesült. A megtartott tárgyak értékéből nem elégítheti, hogy ugymondjam » rövid uton« ki magát a hitelező, hanem a járásbírósnál megtartási keresetet kell indítani. A megtartásról pedig az adóst haladéktalanul értesíteni kell. Ennek elmulasztása ugyan nem akasztja meg a hitelező jogát, azonban az értesítés elmulasztása esetén az ebből eredhető károkkért a hitelező anyagilag felelős. Mindezekből láthatja kérdéstevő, hogy a kezei közé került betétkönyvből azonnal nem fedezheti követelését, de ha a tartozás lejárt, megtarthatja azt s a bíróság közbenjöttével pénzéhez is fog jutni. *Balogh Bálint.*

kisebb szakközlemények

A gomba értékes emberi táplálóanyag. Bizonyára kevesen tudják, hogy a gomba a legtáplálóbb eledel sorába tartozik. Általában nehezen emészthető tápláléknak tartják, bár ezzel szemben elismert szakemberek megállapították a gombáról, hogy igen értékes táplálóanyag, a mennyiben fehérjetartalom tekintetében a hus után következnek és joggal a hüvelyesek meg a gabonaneműek sorába iktatható. Nem mondok vele ujat, ha azt a kijelentést kockáztatom, hogy minden étel fokmérője a fehérjetartalom. Ez igazolja a gombák tápláló voltát a legjobban, a mennyiben szárított állapotban 16—36 százalék fehérjét tartalmaznak. Mindez abból az alkalmából jut az eszembe, hogy éppen a napokban akadt a kezembe egy régebbi gazdasági szaklap, a melyekben e híreket találtam:

»Szarvasgomba-gyűjtés az állami erdőkben. A földművelésügyi minisztérium rendeletileg arra utasította az erdőhivatalokat, hogy a nép figyelmét hívják fel a szarvasgombára és magyarázzák meg e rendkívüli tápláló, értékes és főleg kiviteli czélokra felette alkalmas és nagyon is keresett gombaféle felismerésének, gyűjtésének és értékesítésének módjait, a gyűjtésre vállalkozóknak pedig az állami erdőkben a keresést mindenütt engedélyezték. Első pillanatra csekély fontosságúnak látszik ugyan ez a dolog — ám ha az érdekeltek megfogadják az adandó utmutatást, a nép részére ezzel egy hatalmas kereseti forrás nyílik meg, a mit legjobban bizonyít Franciaország példája, a hol évente több millióra rug az az összeg, a mely a szarvasgomba-gyűjtés révén a népek jut. A szarvasgomba Franciaországban fontos beviteli czikk a francia piac minden mennyiségét is megvásárol, hogy azt pástétomná feldolgozva exportálja a világ minden tája felé.«

Vannak dolgok, a melyek idővel elvesztik aktuáltságukat, a gombák gyűjtése azonban ma még nagyobb jelentőségű, mint volt békeidőben, a mennyiben számtalan szegénysorsú asszonynak adhatna jó mellékjövedelmet. Főképpen a sok gyermekes anyák, kiknek férjeik hadbavonult, lennének a gombaszedésben új jövedelmi forrást. *K. Zd.*

A burgonyacsirák tudvalevőleg nagyon erős mérget, *solarint*, tartalmaznak, azért ügyeljünk arra, hogy a burgonya tavaszi tisztításakor letört csirákhoz ne férjenek marháink vagy sertéseink, hanem azokat czélszerű a komposztrakásba vagy ha az nincs, a trágya közé jó mélyen elhelyezni, hogy mielőbb elkorhadjanak.

Ki későn vágja rétvén a fűvet kettős hibát követ el, mert egyrészt rosszabb szénát kap, miután a fűvek elvénülve, rostos fás állományakká lesznek és nemcsak nehezen emészthető és emészthetőségé válnak, de kevesebb tápanyagot is tartalmaznak. Másrészt pedig a kései fűkaszás folytán a sarjunak növekvési idejét rövidíti meg s ezzel a sarjuhozamot tetemesen csökkenti.

A magyar nemzethez!

A művész szobrot farag a fából, a nemzet áldozatkészége pedig ércbe önti, hogy éppen összetételének csodálatosságával végtelen idő-kig hirdesse a magyar társadalom dicsőségét.

Szobrot emelünk magunknak büszke hiúságból, hogy fiaink, unokáink, elkövetkezendő új nemzedékek megcsodálják alkotásunkat és ha hasonló történelmi idők szereplői lesznek, tanuljanak belőle.

Szobrot emelünk magunknak szerény alázatossággal, mert nem magunkért csináljuk, hanem heroikus csaták borzalmas tűzében elpusztult hősök özvegyeiért, árváiért kezét, lábát vesztett, megvakult, boldogtalanná lett nyomorék, rokkant hőseinkért,

Szobrot emelünk magunknak jogos kéreccsel, hogy az egész világ lássa a dicső magyar nemzet kimeríthetetlen erőbirásának gyönyörű szimbolumát!

Megalkotjuk a Nemzeti Áldozatkészég Szobrát!

Mi, a kik most Ő Felsége Apostoli Királyunk legkegyelmesebb pártfogása — Augusztó kir. főhercegasszony és Károly István kir. főherceg Ő fenségeik magas védnöksége — gróf Tisza István m. kir. miniszterelnök, Csernoch János biboros hercegprímás és báró Hazai Samu m. kir. honvédelmi miniszter diszelnöksége alatt ezzel az indítvánnyal lépünk a magyar nemzet elé — úgy tervezzük, hogy az emlék megalkotásában közvetlen közreműködéssel vegyen részt a magyar társadalom minden tagja.

A művész fából kifaragja a szobrot, a hazafias társadalom pedig az adakozók nevével bevésett apró fémpikkelyekkel borítja azt be.

Igy oldjuk meg a szobor felépítésének munkáját mindannyian, a kik a nagy történelmi időt éljük — valamennyien, a hányan e szép magyar hazát vérünkkel, szellemi és anyagi erőnkkel védelmezzük.

A magyar társadalom minden tagjának rendelkezésre áll egy fémpikkely, — a melyet áldozatkészége és anyagi képessége arányában tetszés szerinti összeggel válthatja meg, de minimális ára két korona.

Ez emlékből, melyet fanatikus lelkesedéssel és áldozatkészséggel magunk építünk meg, a história levegője árad, hogy a magyar nemzet dicsőségének és hősi nagyságának hirdetője legyen évezredek multán is.

A szobrot befutja majd a patina, de alkotójának nevét remekművé album őrzi meg a Nemzeti Múzeumban, sőt minden adakozó ereklyeképp okmányt kap az áldozatkészség szobrának rajzával, a melyen fémlemezének helye is meg lesz jelölve.

Minden magyar embernek részt kell venni ebben a nemzeti jótékony munkában, mert az actio jövedelme az elesettek özvegyeinek és árváinak, továbbá a rokkantaknak nyugalmas jövőjét is biztosítja.

Mindenkit kérünk, hogy a gyűjtőiven jegyezze elő a lemezét, hazafias adományát pedig a befizetési lap felhasználásával küldje be »A nemzeti áldozatkészség szobrának végrehajtó bizottságához«.

A szobor Mátyás király ragyogó korának büszke lovagját ábrázolja. A dicső királyról egy legenda azt tartja, hogy nem halt meg, hanem egy barlangban alszik. Barlangja előtt a Megváltó születésének éjjelén kivirul egy hársfa és édes illatot árasztva virágzik.

A nagy király pánczélos lovagjának fából készült szobra mintha képviselné a költői képzeletet. Boldog jövőnk megváltásának küzdelmes éjszakájában viruljon ki a jótékonyság fája, virágozzék, árássa balsamos illatát. Ha majd felvirrad az áldozatkészség napja, olvassa fel a szenvedés zord jégmezejét és szárítsa fel a könny-harmatot, a mit özvegyek, árvák és minden életörömtől megfosztott rokkantak hullajtanak!

Hazafias üdvözzel

A Nemzeti Áldozatkészség Szobrának
végrehajtó bizottsága

A m. kir. miniszteriumnak 2405/1915. M. E. számú rendelete a búzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában 9090/1914. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kívül helyezéséről. A m. kir. miniszteriumnak a búzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában 1914. évi december hó 15. napján 9090 szám alatt kiadott rendelete hatályát teszi. Ehhez képest az idézett rendeletben megállapított az a korlátozás, hogy a búzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok egyharmadrészét árpában vagy tengeriben kell kiszolgáltatni, a jelen rendelet életbeléptetésével megszűnik. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Budapest, 1915. évi július hó 8. napján.

A Haditermény részvénytársaság működése.

A Haditermény részvénytársaság igazgatósága az érdekelt közönségnek tájékoztatása végett a következőket közli: Mint már néhány nap előtt közzétett, a Haditermény részvénytársaság megkezdte működését Budapesten, V., Nádor-utca 9. szám alatt levő irodahelyiségeiben. A gabona bevásárlásának eszközölését a Haditermény részvénytársaság bizományosokra bizza. Ily bizományozási kirendelést a Haditermény részvénytársaság minden oly gabonaüzleti cégnek megad, amely a reá ruházandó feladat megoldására alkalmasnak látszik. Már eddig is mintegy 150 ily bizományos jelöltetett ki és a vonatkozó további ajánlatok elbírálása, illetve ezzel kapcsolatban a szerződések megkötése szakadatlanul folyamatban van úgy, hogy rövid időn belül az országnak több száz gabonakereskedő-cége lesz ily bizományozási kirendelés birtokában. A bizományosok névsora időnként közzé fog tétetni. Az egyes bizományosok nem bírnak kizárólagossági joggal, valamely vidékre nézve, úgy, hogy a gazdának módjában van a bizományosok közül a neki megfelelőt kiválasztani, sőt arra is joga van a gazdának,

hogy közvetlenül a Haditermény részvénytársasághoz forduljon. Viszont a Haditermény részvénytársaság nem vállal felelősséget a bizományosnak a gazda irányában való kötelezettségeiért. A Haditermény részvénytársaság bizományosai vásárlási jogosultságuk jeléül a Haditermény részvénytársaságtól igazoló jegyeket kapnak, a melyet láttamoztatni tartoznak a főszolgabíró által, a kinek járásában vásárolni szándékoznak. Az árakra vonatkozólag tudvalevőleg kormányrendelet áll fenn, amely a gabonának maximális árait állapítja meg. A maximális ár az ország különböző vidékein különböző. Meg van állapítva továbbá, hogy búzára nézve augusztus 21-ig rozsra nézve pedig augusztus 1-ig magasabb a maximális ár, mint azután, még pedig olyképp, hogy július 10-től 21-ig búzában 4 korona, rozsnál 2 korona felé van megállapítva, amely 2 napos időközökben egy-egy koronával csökken. Erre a felár a Haditermény részvénytársaságtól vagy ennek bizományosaitól csak azon buza- és rozsmennyiségekre lehet igényt tartani, amely mennyiséget az illető ciklusban a vasúti vagy hajóállomásra elszállítottak és a fuvarozási intézet által — bár ha csak tárolásra is — tényleg felvették, vagy a Haditermény részvénytársaság rendelkezése folytán más raktárban tárolva végleg átvették. Az a körülmény tehát, hogy a gazda egy bizonyos buza- vagy rozsmennyiséget tényleg kicsépett vagy akár el is szállított, nem ad igényt a felár, ha csak a vasúti vagy hajózási vállalat tőle az árut — bár ha csupán tárolásra — fel nem vette vagy a Haditermény részvénytársaság tőle az árut más raktárban tárolva át nem vette. Hiába örült az iparkodó gazda, hogy jobb áron adhatja el termékét ha a csépléssel korábban készen lesz, a kormány megint egy mézes madzagot húzott végig a gazda orra alatt, de bizony csak nesze semmi ez a rendelet, az egész felár gyermekese a hiszékeny közönség megtévesztésére.

Gazdák tanácskozása. A Haditermény Részvénytársaság működését ismertető körlevélben úgy intézkedett, hogy a felárat vagyis a termés gyorsabb betakarítására serkentő prémiumot csak az a buza- és rozsmennyiség igényelhet, a melyet az illető ciklusban a vasúti- vagy hajóállomás tényleg fölvetett, avagy a haditermény r.-t. végleg átvett. Ez a rendelkezés a gazda rovására is értelmezhető, a mi onnan is kitűnik, hogy az intézet és a megbízott gabonavásárlók között napok óta vita folyik arra nézve, hogy a termelő ilyen megrövidítéséből eredő hasznot melyik közvetítő fél kapja. A gazdák már érzik ennek a szándéknak terhét és ilyen értelemben sürű tiltakozások érkeznek hozzánk. A napokban a Pestmegyei Gazdasági Egyesületet konkrét panaszok foglalkoztatták a Haditermény r. t. megbízottjainak eljárása miatt, a melyet a miniszterelnökhöz és a földmivelésügyi, kereskedelemügyi, valamint a belügyi kormányokhoz intézett fölterjesztésben kifejezésre is juttattak. A gazdák áldozatok árán komolyan vették a gabonaforgalmat szabályozó rendeletet, követelhetik tehát, hogy jogaikban ne csorbítsák meg őket.

A Pestmegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányja Keglevich Gábor gróf elnöklésével minap ülést tartott, a tárgyalásra került ügyeket Zsivánovits Béla egyesületi titkár ismertette. Nagy és élénk vita fejlődött ki azzal kapcsolatban, hogy panaszok merültek föl az ellen, hogy bár a cséplés még meg sem kezdődött, a haditermény r.-t. már most sem akarja a megállapított maximális áron átvenni a gabonát. Az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy ebben az ügyben fölterjesztést intéz Tisza István gróf miniszterelnökhöz, de ugyanezt a föliratát tudomásul vétel végett megküldi a földmivelésügyi, kereskedelemügyi és belügyminiszternek és Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek. Miután a Haditermény r.-t. a maximális áron való átvételtől vonakodik, arra a sürgős intézkedésre kérte a kormányt, kövessen el mindent az üzérkedés teljes kizárása céljából, mert itt alku meg nem engedhető. A maximális ár legyen egyúttal minimális ár is, mert az átvétel késleltetése nemcsak a gazdálkodóknak, hanem a fogyasztó nagyközönségnek is tetemes károsodását jelentené. Hogy

pedig alkuról van szó, abból is kitűnik, hogy — a mint a napilapok jelentik — a Haditermény r.-t. mindazoknak a kereskedőknek hajlandó a vásárló megbízást megadni, akik az intézetnek métermázsánként 1 korona 30 fillér hasznot biztosítanak. Ily viszonyok között tehát, a midőn a kormány részéről alakított vevő-társaság a gabonavásárlást csak a későbbi időben szándékozik megkezdni, a gazdaközönség és különösen annak az a része, a mely pénzügyi okokból sürgősen kényszerítve van a terményeinek eladására, vagy pedig raktárhelyiséggel nem rendelkezik, nagymértékű károsodásnak van kitéve. Mert kétségen kívül elő fog állani az a helyzet, hogy a Haditermény r.-t. részéről a gabona bevásárlásával megbízott kereskedelem a nagymértékű kínálatot és a keresletnek teljes hiányát arra fogja fölhasználni, hogy a gazdaközönség gabonáját jelentékenyen a megállapított árakon alul biztosítsa magának és azzal oly módon nyereszkdjék, hogy később a vevőközönségnek a gabonát a megállapított maximális áron bocsássa rendelkezésére. Így a megállapított árak nem a gazdaközönségnek és a termelőknek javára fognak szolgálni, hanem a rendeletek útján kizárni kívánt közvetítőkereskedelemnek jogtalan hasznát fogják gyarapítani. A rendeletek ennélfogva oly tödással kell kiegészíteni, hogy a közérdekből, vagy kiviteli czélokra szükséges gabonamennyiségek megvásárlására és szállítására alakított társaság a neki följánlott és a kormányrendeleteknek megfelelő minőségben rendelkezésére bocsátott gabonaneműeket a följánlás időpontjában érvényben álló maximális áron tartoznak megvásárolni és méltányosan megállapított rövid záros határidőn belül átvenni.

Az új termés értékesítése. A 2072/1915. számú kormányrendelet magyarázata. Miután a falusi gazdák és a vásárló közönség körében az új gabonatermés eladására és vásárlására nézve számos kétely merült fel, a Magyar Gazdaszövetség kis füzet alakban kiadta az új termésrendelet magyarázatát. A füzet világos, érthető és szabatos módon sorolja föl a rendelet egyes intézkedéseit s példákkal teszi világosabbá a rendelet egyes pontjait. Rendkívüli gyakorlati értéket kölcsönöz a füzetnek az, hogy a rendelet egyes tömörebb részeit kifejtéssel és így sok kételyt eloszlat. A füzetnek bizonyos autentikus jelleget ad, hogy az az illetékes tényezők átnézése után került nyomdába. A hatósági gabonaárak kezelésére szintén utmutatást nyújt a kiadvány, melyhez az árakat vidékenként csoportosító táblázat van csatolva. A magyarázó füzetet egy gazda sem nélkülözheti gabonája értékesítésénél. Az összes hitel és fogyasztási szövetkezetek részére a központok máris megrendelték a sokat érő kis füzetet, mely a *Pátria könyvkereskedés* (Budapest, Üllői-ut 25.) bizománya s példányonként 20 fillérért kapható minden könyvkereskedésben.

A malmok gabonavásárlása. A lisztkeverési rendeletek érvényben kívül helyezése lehetőséget nyújt arra, hogy azok részére a kik nem termelők vagy a kiknek 1916 augusztus 15-éig terjedő háziszükségletüket a saját termésük nem fedezi, a gabonavásárlást megbízás folytán valamely malom is végezhesse és ez a gabonát esetleg elraktározza, avagy a fogyasztónak liszt alakjában fokozatosan, tehát több tételben kiszolgáltassa. Ezt a gabonamennyiséget ez év szeptember 15-éig kell biztosítani s ha a fejenként megszabott fogyasztásnak megfelelő, későbbi requirálások sem érintik. A malmok részéről természetszerűleg élénk agitáció folyik minél több ilyen magánfogyasztó megbízásának elnyerése érdekében. A lisztgyárak ilyen irányú fáradozását érthetővé teszi az a körülmény, hogy ezekből az üzletekből kifolyóan a maguk javára tudják elszármolni azt a jutalékot is, a mit a gabonaközvetítés más-különbben fölemésztene. Így tehát a gabona őrléséből eredő hasznon kívül ezen a czimen is kitűnő bevételi forrásra számíthatnak a malmok.

A gabonahatárabszakasz leszállítására indult mozgalommal szemben az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület feliratot intézett a miniszterelnökhöz és a földmivelésügyi miniszterhez, melyben tiltakozik a gabonahatárabszakasz leszállítása ellen. A gazdák, hogy az idej termést biztosítsák, igen nagy anyagi áldozatokat hoznak és hoztak és így is érzékenyen érinti őket az, hogy a majd tényleg érvényesíthető maximális buza ár az eddig érvényben lévő maximális árnál tíz százalékkal alacsonyabban lett megállapítva. Elismerik, hogy a fogyasztók közt a tisztviselők, kik most nem két, hanem három ember munkáját is végzik, megérdemlik hogy segítve legyenek. De történjen ez más alakban és nem a buza árának leszállításával, mert hisz a fogyasztók legnagyobb részét mégis csak

azok teszik, kiknek keresetük a háboru alatt nem csökkent, sőt legnagyobb részét magasra emelkedett.

A gabona ára. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület állást foglalt a városoknak a kormány elé terjesztett ama kérelme ellen, hogy a gabona árszabását leszállítsák. Az egyesület a földművelésügyi miniszterhez intézett fölrátában adatokkal mutatja ki, hogy a munkaerő drágasága s a mezőgazdasági üzemből nélkülözhetetlen anyagoknak (gép, műtrágya, zsák, benzin, spiritusz, stb.) 100—200 százalékkal való megdrágulása okolja meg a kormányrendeletben megállapított gabonaárakat. A gabonaár csökkentése súlyos válságba kergethetné a birtokos osztályt, a mely természetesen sokkal több nehézséggel küzd, mint bármely más kereső osztály. — A Torda-Aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület részletesen megokolt tiltakozó fölrátában kifejti, hogy a prémiumos árakban nyújtott előnyöket az erdélyi, így a torda-aranyosvármegyei gazdák nem élvezhetik, miért is kéri a prémiumos árak határidejének három héttel való kitolását Erdély egész területére. Itt ugyanis a vegetáció 2—3 héttel mindenkor mögötte áll az alföldinek. Az egyesület a maximális árakat olyanképpen módosítását kéri, hogy a legalacsonyabb ár gyanánt a tavalyi maximális ár maradjon és a prémiumot ehhez számítsák hozzá.

Mezőgazdaságunk a vádlottak padján. A főváros legutóbbi közgyűlésén Glücksthal Samu bizottsági tag a merkantilizmus és a mezőgazdaság közt párhuzamot vonva, azt állította, hogy a haza iránti kötelességüket nem a gazdák, hanem a bakancs- és posztószállítók teljesítették megnyugtatóbb mértékben. Ezzel a megállapítással szemben a Magyar Gazdaszövetség lapja is állást foglal legutóbbi számában és a többi közt ezt írja:

Nem tudjuk, hogy a gazdák támadói voltak-e már a lövőárkokban. Ott vannak azok a földművelők, a kik a vádakra felelhetnének, mert jobbára azok gondoskodtak a múlt évi terméstről. A fronton és a front mögött volt kenyér a hadsereg részére. Ez a legfontosabb. Hogy a főváros kávéházi publikuma evett-e buzakenyeret, az ilyenkor harmadrangu kérdés. De ha nem is evett, azért ne vágjanak vádakat a becsületes magyar földművelő osztály szeme közé, mert az egyserű falusi gazda, a kinek buzáját szeptemberben a főváros demokrata urainak örökös védelme alatt álló közvetítők 25—30 koronáért vették meg, arról nem tehet, hogy a közvetítő kereskedelem élelmessége folytán a magyar buza részben Ausztriába került, míg a magyar városi közönség egy része kukoriczakenyeret evett. Glücksthal Samu arról beszéljen, mennyire kedvezőbb viszonyok közt fejlődik a német és az osztrák mezőgazdaság; mennyivel olcsóbb Németországban a gép, a műtrágya, az olaj, a pénz és mindaz, a mire a gazdának szüksége van; mennyivel áldozatkészebb a mezőgazdasági beruházásoknál az osztrák állam?! Erről azonban nem beszélnek a főváros némely urai, a kik e helyett sportot üzenek a magyar mezőgazdaság létfontartásához tartozó vámvédelen ostromából. (Olvasásuk csak el a lapunkban levő gazdasági leveleket a t. merkantilista urak s látni fogják, hogy nem oly rózsás a gazda helyzete, mint az aszfalton sétálók vélik.)

Aratnak a hadifoglyok. Győrből írják: A megyében már mindenütt folyik az aratómunka, a melynek az a legörvendetesebb eredménye, hogy a várakozáson felül kitűnő terméseredményét az esőzés nem csökkentette. Munkaerő van bővíben. Az ide kiosztott orosz foglyok oly szorgalmasan dolgoznak, mintha saját maguknak aratnának. Meg lehet állapítani, hogy az orosz paraszthoz hasonló a magyar paraszthoz abban, hogy szereti a földet. Különös érzés fogja el őket, a mikor a kaszájuk nekivág a kalásztengernek, de látszik rajtuk, hogy ez a föld szeretete. Tetszik nekik a buza, a kalász, szinte barátjuk, szemük boldogan simogat végig minden szálat. Mindenki azt mondja, nagyon jól, várakozáson felül szorgalmasan dolgoznak. Korán reggeltől késő estig egyforma szorgalommal vágják a rendet. Csodás a türelmük és a munkabírásuk.

Kassai jelentés szerint Puky Endre dr. alispán idejében gondoskodott hadifoglyokról Abauj-Torna vármegye részére. Mintegy 2700 hadifoglyot kért és ezeket a gazdák már meg is kapták.

Orosz aratók. Szegedről írják: Szerinte az országban orosz hadifoglyok kaszálják a hullámzó arany kalásztengert, így a mindszent-alyói hitbizományi uradalom néhány bérlőjénél is. A nagy magyar Alföldön az aczélos ga-

bona illatát orosz foglyok élvezik, az orosz rónák végtelenjén viszont alföldi fiúk vágják rendbe az életet adó termést. A mindszent-alyói hitbizományi uradalomban, mely Pallavicini Sándor örgróf tulajdona, egyik régi bérlője, Körmeny Henrik, az arató orosz hadifoglyokról így nyilatkozott:

— Csak jót mondhatok róluk. Mint munkások elsőrendűek. Oly rövid tarlóra vágják a buzát, hogy sem szem, sem szalma nem megy pocsekba. Mint emberek, istenfélők, alázatosak. A magyar nyíltszívűségnek tartozom azzal, hogy ezt őszintén megállapítsam. Az emberséges bánásmód hálát és megértést arat náluk. Fölkeléskor, lefekvéskor és étkezés előtt imádkoznak és mosdanak, ha pedig tóra bukkannak, fürödnek. Nem mondhatok, persze, véleményt valamennyi orosz foglyról, de megállapíthatom, hogy az én munkásaim készsége emberek, minden emberi gyöngédség iránt fogékonyak. Még inkább fölmelegedtek, a mikor megtudták, hogy Magyarország történelmi földjén állanak, a hol a magyar államot megalkották és a hol Nikolájevics Nikoláj, az ő parancsnokuk öt izben nagy gyönyörűséggel vadászgatott. Nem tudom, milyenek a harctéren, de így a békés munkánál nem látszanak azoknak a rettenetes bestiáknak, a melyeknek festik őket. Persze, másképp fest az ember fogly-minőségben és másképp, hogyha felülhet a hatalom paripájára és végiggázolhat földült világoknak romjain. Így szelídlelkű, engedelmes embereknek festenek, a kiknek minden gondolatuk az otthon, a feleség, a gyermek a szülő. Ha gyermekkel találkoznak, ölbekapják, nevetgélve orosz nyelven szólanak hozzá és a mint simogatják, csókolgatják őket, kézmozdulatokkal jelzik, hogy otthon nekik is van kicsinyük. Megkapó vonás jellemükben, hogy nemesak a köteles munkát végzik el, a mire vállalkoztak, de azonkívül is igyekeznek kedvében járni a munkaadónak.

Tanulók a mezőgazdaságban. A Magyar Gazdaszövetség értesíti a gazdaközönséget, hogy nála több fémipari iskolai tanuló jelentkezett mezőgazdasági gépkezelői munkára. Ugyancsak több középiskolai tanuló szerény díjazás mellett felirói, munkafelügyelői, vagy irodai munkára. A gazdaközönség részéről a Magyar Gazdaszövetséghez (IX., Üllői-ut 25. sz.) fordulok azonnal díjmentesen fölvilágosítást kapnak.

Itt említjük meg, hogy Jankovich Béla közoktatásügyi miniszter Pestpilissoltskúvármegyei Gazdasági Egyesületének fölterjesztésére válaszolva, a középiskolai ifjúság mezőgazdasági munkásságának intézményszerű szervezését több okból nem tartja megvalósíthatónak. Főleg azért, mert tekintve egyrészt a tanévnek szükségessé vált késedelmes megkezdését, másrészt annak korábbi bezárását, arra kellett törekedni, hogy ez a csonka tanév az ifjúság számára a lehető legkisebb tanulmányi veszteséggel megmenthető legyen. A miniszter nézete szerint a középiskolák fegyelmi és tanulmányi hatásköre egyébként sem terjeszthető ki általános elv alapján a tanulóifjúságnak mezőgazdasági termelés céljaira való igénybevételére. Bár a mezőgazdasági termelés fokozása most elsősorban országos érdek, mégis a tanulóifjúságnak ebbe a munkába a családon kívül való általános iskolai bevonása gyakorlatilag más fontos érdekek sérelme nélkül, a miniszter szerint, alig valósítható meg. Mind a mellett olyan esetekben, mikor ez gyakorlatilag a tanítás kára nélkül megvalósítható volt, eddig sem zárkózott el a miniszter az elől, hogy a középiskolai tanulóifjúság tanári felügyelet alatt szűkebbkörű mezőgazdasági, kertészeti stb. munkálatokban résztvehessen.

Katonai intézkedés a cséplés biztosítására. A honvédelmi miniszter értesítette a Magyar Gazdaszövetséget, hogy felterjesztése következtében a mezőgazdasági gépészek és fűtők szabadságoltatása iránt a földművelésügyi miniszter véleményének kikérése alapján körrendeletileg az összes mezőgazdasági gépészek, tehát a motorcséplőgépkezelők szabadságoltatása iránt is intézkedett. (Ezen helyes intézkedésnek annál is inkább örvendünk, mert hetek előtt szemlénkben kértük a motorkezelők szabadságoltatását közérdekből.) A csépléshez fűződő fontos mezőgazdasági érdekek

lehető megóvása végett már intézkedett a miniszter, hogy a gyakorlatilag képzett motorkezelők is szabadságoltassanak. A mennyiben egyes motorcséplőgépkezelők nem szabadságoltattak volna és azokra otthon szükség van, az érdekelt felek a szabadságoltatás foganaosztása végett forduljanak a vármegye főispánjához. A főispánok a szükséges intézkedések megtételére kellő utasítást kaptak.

A sörgyártás korlátozása. Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete felterjesztést intézett a kormányhoz, hogy tekintettel az árpának, mint emberi élelmicikknek és elsőrendű takarmánynak nagy jelentőségére, tétessenek intézkedések a sörgyártás korlátozására. A felterjesztés megállapítja, hogy nem lesz mellőzendő az emberi élelmezésben az árpa, a mire mint állati takarmányra is nagy szükség van és annak termése alatta marad a tavalyinak. Nehogy az élelmezésben és a takarmányozásban fennakadások történjenek, célszerűnek tartaná az egyesület a sörgyártás korlátozását, ami egyben fokozná a bornak a keresetségét is, a mire esetleg középtermés mellett is nagy szükség van, nehogy az árak ismét csökkenjenek. Ezzel a kérdéssel legközelebb foglalkozik a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete.

Az aradmegyei gazdák akcióját közszempontból helyesnek kell mondanunk. A sörgyárak az idén 267.526 literrel több sört termeltek, mint tavaly, a mi példa nélkül való a háborut viselő országokban. A közlelmezés, a kenyér és husproductió rovására tenni lehetővé néhány milliomosnak, hogy sört gyártson tetszése szerint: nagy hiba. Még nagyobb hiba, mint a tizennegy koronás hektoliterenkénti áremelés, mert táplálékot von el a lakosságtól és fokozza a takarmányozás nehézségeit. A sör élvezeti és nem szükségleti cikk, annak gyártása a háboru alatt erősen korlátozandó és az élelmül és takarmányul szolgáló árpa elvonandó a sörgyárosoktól már most, nem akkor, mikor már egész szükségletüket beszerezték, sőt malátázták, ezt kérjük mi is a kormánytól a fogyasztó és termelő érdekében.

Olcsó szesz az osztrák gazdáknak. Az osztrák földművelésügyi kormány egyelőre csak szeszt és benzolt eszközölt ki a gazdák számára a csépléshez való hajtóanyag pótlása céljából. Benzinre szóló igényt két megbízott prágai bank előjegyzésbe vesz ugyan, de a szállítást a galíciai hozataloktól tette függővé a kormány. A szeszt az egyik bécsi banknál kell megrendelni, az árakat a cseh, morva és sziléziai állomásokon átvéve a következőképpen szabta meg a miniszter: 3 barrel vételnél (egy barrel 180—200 liter) 102 kor., egy barrel 103 korona, 150—200 liter vételnél 103.50 korona, 50—100 liter vételnél 104.50 korona hektoliterenként. Alsó- és Felső-Ausztria és a többi délen fekvő állomásokra a szokásos emelés érvényes. Gráczra nézve ez alapon a következő árak érvényesek: három barrel vételnél hektoliterenként 108.50 kor., egy barrel vételnél 100.50 koronát számíthat föl az osztrák szeszkezelő. Ezenkívül köteles a gazda a hordót is megfizetni, de annak hat héten belül való visszaküldés esetén ezt az összeget visszakapja a vevő. A megrendelőhöz legközelebb eső szeszgyárak a szeszkezelő eladóirodájának utasítására a küldeményt utánvétellel adják föl. A benzolt Bécsben átvéve 100 kilónként 70 koronáért, Prágában átvéve 74 koronáért kapják a mezőgazdasági üzemek. A mint látható, azzal szemben, hogy nálunk megszabott áron csak benzint és benzolt vehet a gazda, az utóbbihoz szükséges szeszkeverékhez azonban, az ingadozó piaci áron juthat hozzá, az osztrák gazdák részére a szesz maximális árát is megállapították. Ez nagy előnyt jelent az osztrák gazdáknak, mert a denaturált szesz például nálunk 120—122 korona, a mivel szemben az osztrák gazda hektoliterenként mintegy 20 korona árkonnyebbitést élvez. Látszik, hogy Lajtán túl van, ki a gazdák érdekét előmozdítja, de nálunk ilyesmit nem is remélhetünk!

A gazdák rézgálicszükséglete. Ertesülésünk szerint az a sok aggodalom, a mivel a magyar szőlősgazdák a rézgálic-kérdés megoldását várták, nemsokára tárgyalanná lesz. (Szobonya B. megírta már, hogy a fűrt is tele van pronosporával, azon már a reménybeli rézgálic sem igen segíthet.) Németországból ugyanis az északtengeri nagy

kikötőkből elindulva igen nagymennyiségű milliós értékű újabb rézgálicz érkezése várható. A szállítás sajnos, késedelmet szenvedett, mert a közvetlen vasúti összeköttetés más célra volt legutóbb igénybe véve. Ez okból a hatalmas újabb állami szállítmány, melyet mázsánként mintegy 180 márkáért sikerült szerezni, Regensburg felé terelődött és a Dunán át jut el hozzánk. Az érkező mennyiségeket tekintélyes járulékos költségek ellenére önköltségen bocsátják áruba egyes kiszemelt gazdasági szervezetek és a vidéki közigazgatás közvetítésével. Illetékes helyen erre nézve még nem tettek közlést a nyilvánosság útján, azonban már ma figyelmeztetik a gazdákat, hogy a rézgálicczal üzött uzsorának ne engedjenek.

Ujabb időben ismét sokan panaszkodnak a miatt, hogy a szőlőpermetezésre szükséges rézgáliczot némelyek oly drága áron hozzák forgalomba, hogy az illetők eljárása valóságos uzsorának mondható. Arra nézve, hogy mi módon lehetne ezt a visszaélést meggátolni, illetékes helyen ezt jelentik ki: A dolog úgy áll, hogy az a rézgálicz, a melyet a requiráló-rendelet kiadása (április 30) után külföldről hoztak be vagy a belföldön állítottak elő, nem esik requirálás alá. Az ilyen rézgáliczra a métermázsánként 180 koronában megállapított maximális ár sem vonatkozik. Ebből azonban nem lehet azt következtetni, mintha az ilyen »szabad rézgálicz« akármilyen túlzott áron forgalomba volna hozható. A ki ezt teszi, kihágást követ el, a mely elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő. Annak megállapítása, hogy a rézgálicz árusításával foglalkozók eljárása mikor és mennyiben ütközik a megfelelő belügyminiszteri rendeletbe, vagyis hogy mikor és mennyiben árusítják a rézgáliczot aránytalan áron, a kihágási ügyekben való bíraskodásra hivatott közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik és az egyes konkrét esetekben figyelembe veendő körülmények mérlegelésétől függ. Mindenesetre tekintetbe veendő, hogy az illetők mennyiért szereztek be és milyen nyereséggel árusítják a rézgáliczot. (Hát a 450 koronás ár ilyenformán, mit Tolna megyében fizettek a szőlősgazdák a múlt hetekben még normálisnak tekintendő. Szomoru a rendeletek ily kimagyarázása, de fájdalom való.)

Egyik elsőrangú közgazdasági írónkat, Katona Bélát »Az Ujság« megbizta közgazdasági rovatának szerkesztésével. Ezen tényhez »Az Ujság«-nak gratulálunk, mert oly kitűnő erőt, oly kipróbált széles látókörü és gyakorlati tapasztalatok mellett, annyi elméleti tudással rendelkező vasszorgalmu egyént sikerült e napilapnak egyik legfontosabb (ez idő szerint, míg a háboru tart, minden bizonyosan nincs fontosabb) rovatának vezetésére megnyerni, hogy ezzel biztosította magának a vezető szerepet a közgazdasági rovat minden egyes ágazatában. Ismerve Katona pártatlanságát, meg vagyunk győződve, hogy nem lesz a merkantilisták uszályhordozója s habár az agrarizmus feltétlen hívét sem találtuk meg benne eddig, de a részrehajlatlan igazság pártján fog mindig állani; és ez nekünk elég.

Földgáz a tanyákon. A hajdumegyeyi tanyákon, különösen Debreczen környékén, a kutakban hatalmas földgázforrásokra bukkantak. Főként a tanyai iskolák kutjaiból árad ki erősen a földgáz, a melynek összegyűjtésére Debreczen város tanácsa intézkedéseket készül tenni. A terv az, hogy a várostól e messzeeső

területen a gázt fűtésre és világításra használják fel.

A petroleumárak szabályozása Németországban. Berlinből írják, hogy az ujonnan megállapított petroleumárak f. hó 15-én lépnek életbe. Ennek megfelelően ettől az időponttól kezdve száz kilogramm petroleumért a nagykereskedelemben harminc márkánál többet számítani tilos. Detailárusításnál a maximális ár literenként 32 fillér, illetve a mennyiben házhoz szállítatik 34 fillér. Horodók átengedésért és azok megtöltéséért térítést számítani nem szabad. Csak abban az esetben, ha a vevő nem készpénzzel fizet, van jogában az eladónak két százalékos kamatot felszámítani. A rendelet megokolásában kifejti, hogy az eddigi áremelkedésnek legfőbb oka az volt, hogy sok olyan kereskedő és ügynök vállalt magára a petroleum ellátásánál közvetítő szerepet, a kik régebben petroleumkereskedéssel egyáltalán nem foglalkoztak. A most megállapított maximális árak a túlzott közvetítői tevékenységet teljesen lehetetlenné teszik. Az a körülmény, hogy a kormány a nagy behozatali társaságokkal megállapodást létesített, hogy ezek f. évi szeptember hó 1-ig eladásokat nem eszközölhetnek, a kiskereskedelemben egyáltalán nem fogja éreztetni hatását miután egyrészt a kereskedőknek még nagy készleteik vannak, másrészt pedig a petroleumfogyasztás a nyári hónapokban ugyis aránytalanul csekély. Ez a német intézkedés önmagáért beszél, fölösleges rámutatni, mennyire szükség volna nálunk is hasonló szabályozásra.

Az aranka irtása eddigelé a fertőzött helyek lekaszálása vagy letarlózása, szalmával vagy törekkkel történő égetése, maró mésszel, kénsavval, petroleummal, vasgálicczal való permetezése és utóbb történő felásása útján történt. De az irtásnak mindezen módjai, vagy tulságos drágák vagy nem vezettek a kellő eredményre. Sok kísérletezés után végre sikerült vegyi anyagokból egy oly szert előállítani, a mellyel az aranka a legegyszerűbb és legolcsóbb módon teljesen kipusztítható. A szer, amelynek neve OXALMORT, egy folyadék, mellyel a fertőzött helyeken az arankát permetezük s az meleg, száraz időben már egy pár óra múlva teljesen elpusztul. Maga a here, ha az aranka még nem tette tönkre, rövid időn belül kihajt és visszanyeri eredeti termőképességét.

Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi július hó 16. napján. (A székesfehérvári vásárgazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott községekből 100 szekér réti szénát, — szekér muhart, 7 szekér zsupszalmát, 21 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 29 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. 1 zsák szecskát. A forgalom élénk.

Árak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. u. 1400—1700, réti széna II. r. u. 800—1300, réti széna csomagolása ———, muhar ——— zsupszalma 900—1100, alomszalma 800—1100, takarmányszalma ———, tengeriszár ——— zabos-bükköny 1200—1700, lóhere ———, luczerna 1200—1600, köles ———, sarju ———, szalma szecska ———. Összes kocsiszám 558 Összes súly 189.600 kilogramm.

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom e héten valamivel élénkebb volt és főleg azonnali szállításra kelt el több tétel finomított szesz ipari finomítóktól maximális áron és valamivel olcsóbban a maximális áron alól, mezőgazdasági finomítóktól és másodkézből. A detail forgalom szintén élénkebb volt.

Kontingens nyersszeszben mezőgazdasági szeszgyárak részéről gyérebb kínálat volt e héten és 10—15 K a maximális áron alól is voltak ajánlatok.

Denaturált szeszben a kereslet még mindig gyér és 105—110 K történtek eladások főleg prompt és júliusi szállításra.

Az árak (maximális) nagyban:

Kontingens nyersszesz adó- és adópótlék nélkül	190 K
Kontingens finomított szesz adó- és adópótlék nélkül	200 »
Adózott finomított szesz	360 »
Ekkontingens nyersszesz eczetgyárosok-nak	130 »
Denaturált szesz	105—110 »

NYILTTÉR.

(E rovatban közlöttékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

**VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!**

A borjak felnevelése legjobban sikerül, ha mindjárt születésük után beoltatjuk azokat

**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVERHAS ELLEN.**

VÉDEKEZZÜNK:
**LÉPFENE
ORBÁNCZ
MIRIGYKÓR ellen**
gyorshatású szérumokkal.

Mindezen anyagok mint **eredeti készítmények** hazai törzsekből, az első hazai állatgyógy. szérumtelepen

JENNER-PASTEUR INTÉZET
laboratóriumaiban készülnek és a készítmények **államilag felülvizsgálatnak.**
Sürgőnycim: Jennerpasteur Budapest.

Felelős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

STOCK MOTOREKE

vezéreképviselője:

MUNKÁCSI és BÁNKI okleveles gépészmérnökök mérnöki irodája

Most VI., VILMOS CSÁSZÁR-ut 45., I. em. Telefon: 76-94. Sürgőnycim: Diplings.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstöső-tulhevitőjével.

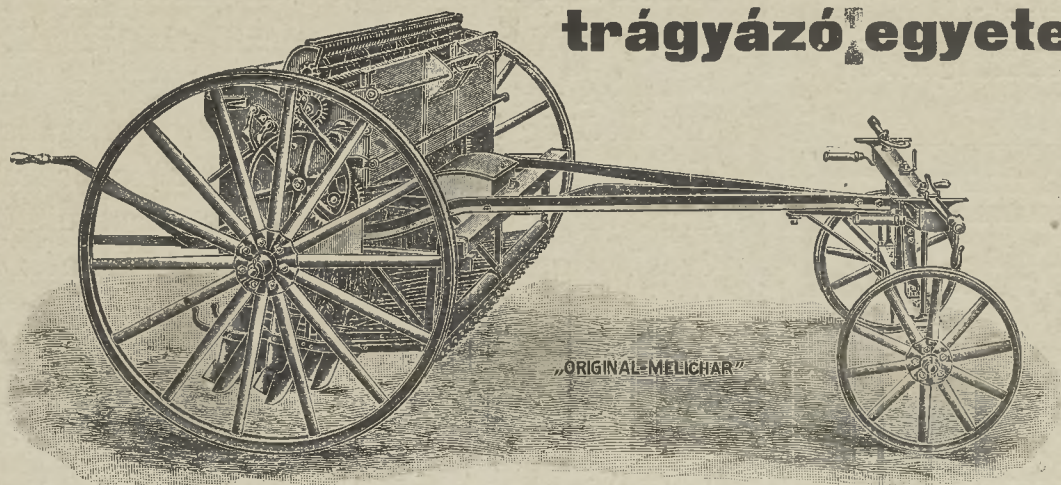
Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszer** úgy **teljesítő-képesség**, mint **tartósság** tekintetében **messze felülmulnak** és **lényegesen kevesebb szén** fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnycim: Kemna, Budapest. Telefon 91—21.

IMPERATOR

mütrágyaszórával egyesített sorbavető- és sorba-
trágyázó, egyetemes vetőgépeink

értékes előnyei a jelenlegi
viszonyok mellett különösen
==== fontosak. ====

Az e géppel elérhető:
egyenletes vetés,
valamint a
mütrágya sorbavetése

a vetőmag- és mütrágya- nagyfoku megtakarítását

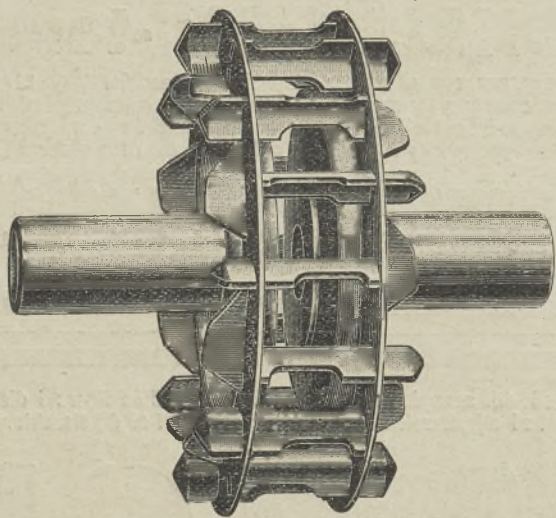
eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vető-
gépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

IMPERATOR már az első idényben kifizeti magát,
hisz qualitativ munkateljesítményével
a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakor-
lati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL“

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűsé-
gükben rejlő tökéletességüknél és jó mun-
kateljesítményüknél fogva világhírnévre
==== tettek szert. ====

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készséggel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.